

Posebni porezi i trošarine u Republici Hrvatskoj

Grgić, Ivo

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:298071>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-21**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet ekonomije i turizma

«Dr. Mijo Mirković»

IVO GRGIĆ

**POSEBNI POREZI I TROŠARINE
U REPUBLICI HRVATSKOJ**

Diplomski rad

Pula, 2024.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

IVO GRGIĆ

**POSEBNI POREZI I TROŠARINE
U REPUBLICI HRVATSKOJ**

Diplomski rad

JMBAG: 0303057474, redoviti student

Studijski smjer: Financijski management

Predmet: Porezno računovodstvo

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Računovodstvo

Mentor: prof.dr.sc. Robert Zenzerović

Pula, veljača 2024.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani _____, kandidat za magistra _____ ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, _____ dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom

koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljajući na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Predmet i cilj rada.....	1
1.2. Izvori podataka	1
1.3. Struktura rada.....	2
2. POSEBNI POREZI I TROŠARINE U REPUBLICI HRVATSKOJ.....	3
2.1. Teorijski okvir posebnih poreza i trošarina	3
2.2. Obilježja posebnih poreza i trošarina	6
2.3. Povijesni razvoj poreza i trošarina s osvrtom na RH	8
3. VRSTE POSEBNIH POREZA I TROŠARINA U REPUBLICI HRVATSKOJ.....	10
3.1. Posebni porezi motorna vozila	10
3.2. Posebni porez na kavu i bezalkoholna pića.....	16
3.3. Porez na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja vozila	19
3.4. Trošarine na alkohol i alkoholna pića	20
3.5. Trošarina na duhanske prerađevine i duhanske proizvode	21
3.6. Trošarine na energente i električnu energiju	22
4. POSEBNI POREZI I TROŠARINE U PRORAČUNU REPUBLIKE HRVATSKE.....	24
5. USPOREDBA POSEBNIH POREZA REPUBLIKE HRVATSKE SA ZEMLJAMA IZ EUROPSKE UNIJE	30
5.1 Trošarine na alkohol i alkoholna pića	33
5.2 Trošarine na duhanske prerađevine i duhanske proizvode	39
5.3 Trošarina na energente i električnu energiju	43
6. UTJECAJ POSEBNIH POREZA I TROŠARINA NA POSLOVANJE PODUZEĆA INA D.D.....	47

7. ZAKLJUČAK.....	54
LITERATURA.....	56
POPIS TABLICA	62
POPIS SLIKA	63
SAŽETAK.....	64
ABSTRACT.....	65

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Trošarine i porezi sastavni su dio svake države i njenog načina vladanja. Porez je obvezna uplata ili naknada koju prikupljaju lokalne, državne i nacionalne vlasti od pojedinaca ili tvrtki kako bi se pokrili troškovi općih državnih usluga, dobara i aktivnosti. Također, porezi su glavni dio upravljanja diljem svijeta više od 5000 godina i mehanizam su pomoću kojeg vlada može osigurati dobra i usluge svojim građanima, kojim inače možda neće moći pristupiti. Plaćanje poreza je neizbježno, a Hrvatski sabor Republike Hrvatske donosi zakone koji reguliraju poreznu problematiku države.

Predmet diplomskog rada je definiranje teorijskih obilježja posebnih trošarina i poreza uz njihovu analizu na primjeru poduzeća INA d.d.

Cilj i svrha diplomskog rada je istražiti posebne trošarine i poreze u Republici Hrvatskoj, napraviti usporedbu sa zemljama iz Europske Unije te uvidjeti ulogu posebnih poreza u proračunu Republike Hrvatske. Osim toga, radom se prikazuje teorijski okvir posebnih trošarina i poreza s posebnim osvrtom na njihove vrste. Na temelju cjelokupne analize trošarina i posebnih poreza cilj je i odrediti njihov utjecaj na poduzeće INA d.d.

Korištene znanstveno istraživačke metode u diplomskom radu su metoda analize i sinteze, induktivna metoda te metoda apstrakcije pomoću kojih su se na temelju velike cjeline podataka utvrđivale glavne informacije i elementi potrebni za pisanje diplomskog rada.

1.2. Izvori podataka

Kako bi diplomski rad imao što relevantnije i aktualnije podatke u svom sadržaju, istraživana je strana i domaća literatura u kojoj su analizirani sekundarni izvori podataka. Od domaće i strane literature korišteni su znanstveni i stručni članci, stručne knjige te online izvori od koji su najviše korišteni portali Google Scholar i Hrčak. Dodatan izvor

podataka su financijski izvještaji preuzeti s Ministarstva financija te računovodstveni podaci dobiveni od poduzeća INA d.d.

1.3. Struktura rada

Struktura diplomskog rada sastoji se od sedam poglavlja. Rad započinje uvodnim dijelom u kojem se opisuje predmet i cilj rada, izvori literature i metode prikupljanja koje će biti korištene u radu te se prikazuje struktura rada. Drugo poglavlje *Posebni porezi i trošarine u Republici Hrvatskoj* obrađuje teorijski okvir posebnih poreza i trošarina, obilježja posebnih poreza i trošarina te njihov povijesni razvoj s osvrtom na Republiku Hrvatsku. U trećem poglavlju *Posebni porezi i trošarine u Republici Hrvatskoj* obrađuju se osnove određenih posebnih poreza i trošarina koji uključuju posebne poreze na motorna vozila, posebni porez na kavu i bezalkoholna pića, trošarina na alkohol i alkoholna pića, trošarine na duhanske prerađevine i duhanske proizvode, trošarine na energente i električnu energiju. Četvrto poglavlje *Posebni porezi i trošarine u proračunu Republike Hrvatske* iznosi činjenice koliko zapravo porezi i trošarine utječu na proračun države. *Usporedba posebnih poreza Republike Hrvatske sa zemljama iz Europske unije* predstavljena je petim poglavljem. Nakon toga, u šestom poglavlju iznosi se analiza, odnosno *Utjecaj posebnih poreza i trošarina Republike Hrvatske na poslovanje poduzeća INA d.d.* Zaključak diplomskog rada iznesen je u zadnjem, sedmom poglavlju.

2. POSEBNI POREZI I TROŠARINE U REPUBLICI HRVATSKOJ

2.1. Teorijski okvir posebnih poreza i trošarina

Porez je ustavnim putem unaprijed točno određeni prinos koji državljani moraju plaćati razmjerno svojoj imovini ili prema svojoj privrednoj sposobnosti. Oporezivanje je izraz za kada porezno tijelo, obično vlada, naplaćuje ili nameće financijsku obvezu svojim građanima ili rezidentima. Plaćanje poreza poznato je još u civilizaciji od davnih vremena. Izraz "oporezivanje" odnosi se na sve vrste obveznih davanja, od prihoda preko kapitalnih dobitaka do poreza na nekretnine.¹

Karakteristike koje javni prihod mora imati kako bismo ga smatrali porezom su:²

1. prisilnost poreza,
2. derivativnost (izvedenost) poreza,
3. nepovratnost poreza,
4. odsutnost neposredne naknade,
5. nedistiniranost,
6. ubiru se u javnom interesu,
7. novčani su prihod države.

Prisilnost poreza označava primoranost državljana na plaćanje poreza. Ukoliko se ne naplati porezna obveza, porezi će postati prisilni jer moraju biti naplaćeni, a u tom slučaju država ima ovlast provesti ovrhu. Derivatnost poreza se odnosi na njihovo vlasništvo, točnije porezi predstavljaju prihod države. Dakle, nakon prikupljanja poreza od obveznika, novac postaje vlasništvo države. Razlog prikupljanja je zbog javnog interesa, a njihova nepovratnost znači da novac postaje zauvijek u vlasništvu države. Vrlo važna karakteristika poreza je i njihova nedistiniranost što znači da se porezi prvo prikupljaju u proračun države, a tek nakon toga se raspoređuju i troše na postojeće rashode.

¹ Kagan, J. (2023) Taxation Defined, With Justifications and Types of Taxes , <https://www.investopedia.com/terms/t/taxation.asp>, (pristupljeno 5. veljače 2024.)

² Šimurina, N. & Šimović, H., Javne financije u Hrvatskoj, Zagreb, Ekonomski fakultet Zagreb, 2012, str. 89

U Republici Hrvatskoj se porezi najčešće dijele prema pripadnosti poreznih prihoda. Prihod koji ima središnji državni proračun su državni porezi. Državni porezi u Republici Hrvatskoj su PDV, porez na dobit te posebni porezi i trošarine. Porezi koji se dijele u proračun središnje države i proračun lokalne i područne samouprave su zajednički porezi. Zajednički porezi su porez na dohodak i porez na promet nekretnina. Od poreza se izdvajaju i drugi županijski, općinski i gradski porezi, a oni predstavljaju prihod samo od jedinica lokalne i područne samouprave.³

Niz je i drugih podjela poreza:⁴

1. prema vrsti porezne osnovice - dohodak/ dobit, potrošnja, imovina,
2. prema razini državne vlasti - prihodi središnje države ili nižih razina vlasti,
3. prema vrsti porezne stope - proporcionalni, progresivni ili regresivni,
4. posredni ili neposredni.

Definicija posebnih poreza govori kako se ovim porezima oporezuje promet pojedinačnih proizvoda. Posebni porezi su neizravni porezi.⁵ Dakle, predmeti se oporezuju u apsolutnom iznosu što znači da se mjere u jedinicama mjera tih proizvoda što može biti kilogram, litra, komad ili slično. Posebni su se porezi uveli zbog različitih socijalnih, zdravstvenih, ekoloških i fiskalnih razloga.

Pojmovi „trošarine, posebni porez i akcize su istoznačnice, a naziv akciza (engl. *excise tax*) potječe iz 16. stoljeća kada su u Nizozemskoj porezom koji se nazivao excijsen oporezivali pivo, šećer, sol i alkoholna pića.“⁶

Trošarine su neizravni porezi na promet ili korištenje određenih proizvoda, kao što su alkohol, duhan i energija. Prihod od ovih trošarina u cijelosti odlazi u državu kojoj se

³ Dražić Lutitsky, I. & Šimović, H., Računovodstvo poreza, Zagreb, Ekonomski fakultet Zagreb, 2015.

⁴ Kordić G., Porezni sustav Republike Hrvatske, Ekonomski fakultet Zagreb, Sveučilišni preddiplomski studij poslovne ekonomije, Zagreb, 2011., str. 3.

⁵ Ibid, str. 15

⁶ Ministarstvo financija, Carinska uprava, „Uvod“, 2022, <https://carina.gov.hr/pristup-informacijama/propisi-i-sporazumi/trosarinsko-postupanje/trosarinsko-oporezivanje-opce-informacije/uvod/3697>, (pristupljeno 2. srpnja 2022.).

plaćaju.⁷ Uvođenjem trošarina nastoji se obeshrabriti kupca u kupovanju određenih proizvoda koji se smatraju štetnim za zdravlje potrošača ili okoliš.

Trošarine se prema porezno-tehničkom pogledu određuju na tri načina, a to su:

1. „plaćanje trošarine prema apsolutnom iznosu po jedinici mjere, to je jedinični porez
2. plaćanje trošarine prema vrijednosti kupljene robe – ad volarem
3. mješoviti porez prema kojem se kombinira i jedinični porez i ad volarem“⁸

Zemlje EU-a dogovorile su zajednička pravila EU-a kako bi osigurale da se trošarine svugdje u Uniji primjenjuju na isti način i na iste proizvode. To pomaže u sprječavanju poremećaja trgovine na jedinstvenom tržištu, osigurava pošteno tržišno natjecanje između poduzeća i smanjuje administrativno opterećenje za poduzeća.⁹

Osim toga, zakon EU postavlja zajedničke odredbe koje se primjenjuju na sve proizvode koji podliježu trošarinama. Ove zajedničke odredbe uključuju okvir za Sustav praćenja i kontrole trošarina (EMCS), IT sustav za praćenje kretanja trošarinske robe unutar EU-a.¹⁰

⁷ European Commission (n.d.) Excise duties on alcohol, tobacco and energy, https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation-1/excise-duties_en, (pristupljeno 5. veljače 2024.).

⁸ Šimović, H, Porez na dodanu vrijednost i trošarine, Skripta - Porezni sustav Republike Hrvatske, Ekonomski fakultet Zagreb, 2007, str. 1-36. Dostupno na: https://bib.irb.hr/datoteka/291926.H.Simovic_Skripta_PDV_i_trosarine.pdf, (pristupljeno 2. srpnja 2022.).

⁹ European Commission (n.d.)

¹⁰ Ibid.

2.2. Obilježja posebnih poreza i trošarina

Trošarine se ubiru na različite načine, ali postoje određena obilježja koja ih predstavljaju među kojima su: „primjena plaćanja trošarina na točno određene proizvode, fiskalna izdašnost, istovremeno naplaćivanje trošarina na promet i općeg poreza na promet, stabilnost prihoda, jeftinoća ubiranja prihoda, ugodnost plaćanja i prevaljivost.“¹¹

„Općenito poslovni procesi trošarinskog oporezivanja mog se podijeliti u dva bitna podprocesa koja čine dva odvojena, ali međusobno povezana sustava:

1. proces utvrđivanja i naplate poreza (sustav trošarinskog oporezivanja)
2. proces praćenja kretanja trošarinskih proizvoda (sustav kretanja trošarinskih proizvoda)

Proces utvrđivanja i naplate poreza sastoji se u pravilu od sljedećih pojedinačnih procesa:

1. razrez (redoviti poslovi oporezivanja): registracija obveznika, izdavanje statusnih odobrenja, praćenje obveznika (podmirivanja obveza i kretanja trošarinskih proizvoda)
2. nadzor: ad hoc provjere, provjere kao trošarinsko-nadzorni poslovi (utvrđivanje činjenica bitnih za izdavanje raznih odobrenja (prethodna kontrola), godišnja provjera općih uvjeta rada, kontrola i označavanje mjerila protoka i vaga, uzimanje uzoraka i dr.), praćenje kretanja trošarinskih proizvoda, porezni nadzor te sprječavanje i suzbijanje velikih poreznih utaja u vezi s kretanjem trošarinskih proizvoda
3. naplata (ovrha / izvršenje, uključujući unovčenje instrumenata osiguranja plaćanja)¹²

Najvažnija karakteristika posebnih poreza je njihova fiskalna izdašnost. Razlog tome je što se porez naplaćuje na posebne proizvode koji upotrebljava veliki broj ljudi za svoje potrebe, a to su alkohol, duhan i benzin. Ukoliko i dođe do poskupljenja ovih proizvoda, kupci će ih i dalje kupovati, a upravo država tu ima profit i veliku zaradu.

¹¹ Šimurina, H., op.cit.str. 26

¹² Ministarstvo financija (2024) Poslovni proces trošarinskog oporezivanja, <https://carina.gov.hr/pristup-informacijama/propisi-i-sporazumi/trosarinsko-postupanje/trosarinsko-oporezivanje-opce-informacije/poslovni-proces-trosarinskog-oporezivanja/3699>, (pristupljeno 6.2.2024)

Upravo zbog toga što se kupci ne odriču ovih proizvoda, država ima stabilan prihod posebnih poreza. Nadalje, kao najvažnije karakteristike posebnih poreza, odnosno trošarina ističu se i jeftinoća ubiranja prihoda, ugodnost plaćanja te prevaljivost.

Postoje i nefiskalni razlozi za postojanje posebnih poreza, a to su:¹³

1. socijalni razlozi,
2. zdravstveni razlozi,
3. ekološki razlozi,
4. ekonomski razlozi,
5. razlozi zbog načela korisnosti,
6. razlozi zbog poskupljenja uvoznih proizvoda

Socijalni razlozi postoje zbog luksuznih proizvoda jer se i na njih plaća poseban porez. Svaka osoba je dužna platiti porez jer je i dužna pridonijeti javnim financijama države. Osobe nižeg standarda neće biti u mogućnosti priuštiti si luksuzni proizvod te sukladno tome nije primoran plaćati poseban porez na kupnju takvih proizvoda.

Zdravstveni razlozi su tu zbog alkohola i cigareta. Upravo alkohol i cigarete štete ljudskom zdravlju, a ukoliko njihova cijena bude veća, manji broj ljudi će ih učestalo koristiti.

Ekološki razlozi zašto se uvodi poseban porez je zbog korištenja nafte koja prouzrokuje onečišćenje okoliša.

Ekonomski razlozi uvođenja posebnih poreza obuhvaćaju postojanje trošarina na pojedine proizvode čija će manja potrošnja potaknuti njihov izvoz što će ujedno biti i pozitivno za izvor i ostvarivanje uspješnog poslovanja u međunarodnoj trgovini.

Načelo korisnosti povezano je s naftnim derivatima te postoji kao razlog zbog čega se uvode trošarine jer ako neka osoba upotrebljava vozilo s kojim ostvaruje korist od toga, smatra se da je ispravno naplatiti i trošarinu kao naknadnu za materijalnu korist koju je osoba ostvarila uz naftne derivate.

¹³ Šimović, J. i Šimović, H (2006) Fiskalni sustav i fiskalna politika Europske unije, Zagreb: Pravni fakultet

2.3. Povijesni razvoj poreza i trošarina s osvrtom na RH

Porezi koji danas čine okosnice suvremenih poreznih sustava, poput poreza na dohodak, dobit ili PDV, razvili su se tek u 20. st., dok su carine, glavarine i trošarine postojale još u vrijeme starih Grka i Egipćana.¹⁴

U vrijeme vladavine dinastije Ptolemejevića u razdoblju od 305. do 30. pr. Kr, u Egiptu, kao porez postojala je glavarina koja je podrazumijevala pravo vladara nad imovinom, odnosno zemljom. U Grčkoj, u kojoj je prevladavalo robno stanovništvo, porez se plaćao na način da su vladari uzimali dio ljetine od robova i stranaca. Nadalje, „u srednjem su vijeku na području Europe postojali različiti porezi (porezi na zemlju, na nasljedstvo, glavarine, različite pristojbe i naknade), koji su se plaćali kraljevima, plemstvu, a ponajviše Crkvi. Gradovi su prikupljali poreze na imovinu, kao i poreze na promet određenim vrstama dobara.“¹⁵ S ciljem ostvarenja pravedne naplate poreza, početkom dvadesetog stoljeća počinje se sve više stavljati naglasak na porez na dohodak.

U Republici Hrvatskoj posebni porezi, odnosno trošarine utvrđene su „Zakonom o trošarinama koji je na snazi od 1.1.2022. godine.“¹⁶ Trošarine su: „prihod državnog proračuna Republike Hrvatske, a u nadležnosti su Carinske uprave.“¹⁷

Prema dostupnoj literaturi: „trošarine (akcize) su bile u primjeni i prije osamostaljenja Republike Hrvatske, na svim dijelovima novoformirane Kraljevine SHS. Tako su na području Slovenije i Dalmacije trošarine ubirane na osnovi propisa još 1829. sa brojnim izmjenama.“¹⁸ „1918. godine uvedene su trošarine na: meso, vina, mineralna ulja, piva, kvasac, šećer, špirit te gradska trošarina u Ljubljani koja se naplaćivala i u nekim drugim većim gradovima. U mnogim gradovima Dalmacije plaćala se trošarina na mast, sol,

¹⁴ Šimurina, N. & Šimović, H., Javne financije u Hrvatskoj, Zagreb, Ekonomski fakultet Zagreb, 2012, str.89

¹⁵ Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje (2021) Porezi. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=49530>. (Pristupljeno 12. prosinca 2023.)

¹⁶ Zakon o trošarinama NN 106/18, 121/19, 144/21. Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/545/Zakon-o-tro%C5%A1arinama> (pristupljeno 3. srpnja 2022).

¹⁷ Ibid.

¹⁸ Bejaković, P. (2018). 'Razvoj trošarina u Hrvatskoj', Političke analize, 9(35), str. 45-50. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/214369> (Datum pristupa: 06.02.2024.)

brašno, svijeće, rižu, sir, bob, grah, ribu i neke druge proizvode široke potrošnje. Te su se trošarine, takozvane *dazio consumo*, ubirale na osnovi propisa iz 1830. i 1875. godine.“¹⁹

Prva trošarina koja je uvedena u samostalnoj Republici Hrvatskoj: „bila je na kavu, a uvedena je u srpnju 1993. godine“.²⁰ Sljedeće, 1994. godine, uvedene su i: „trošarine na naftne derivate, duhanske proizvode, alkohol, pivo, bezalkoholna pića, osobne automobile, motorna vozila, plovila i zrakoplove.“²¹ Nadalje, 1999. godine uveden je „posebni porez na luksuzne proizvode u koje se ubrajaju nakit, satovi, odjeća i obuća od kože reptila, oružje, te krzna, a 2002. godine uvedena je i trošarina na premije osiguranja i kasko osiguranja cestovnih motornih vozila.“²²

Sve većim prihodima države ostvaruju se i sve veći prihodi od trošarina i posebnih poreza, stoga se zaključuje kako je: „značajno obilježje hrvatskoga poreznog sustava njegova potrošna orijentacija, koja je najbolje vidljiva u činjenici da se najveći dio poreznih prihoda ubire od PDV-a i trošarina. Ovakva orijentacija ima niz dobrih obilježja koje su povezane s prednostima neizravnih poreza u odnosu na izravne poreze, ali i jednu negativnu, a to je regresivni učinak koji se očituje u činjenici da osobe s manjom ekonomskom snagom ustvari snose veći ili teži porezni teret.“²³

¹⁹ Bejaković, P. (2018). 'Razvoj trošarina u Hrvatskoj', *Političke analize*, 9(35), str. 45-50. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/214369> (Datum pristupa: 06.02.2024.)

²⁰ Kordić G., op.cit.str. 78

²¹ Ibid.

²² Ibid.

²³ Bejaković, P, op. cit. str. 48

3. VRSTE POSEBNIH POREZA I TROŠARINA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Posebni porezi u Republici Hrvatskoj se dijele u dvije skupine. Prva skupina obuhvaća trošarine koje su u skladu sa propisima Europske Unije, a u drugu skupinu obuhvaćeni su ostali posebni porezi.

U Republici Hrvatskoj postoje trošarine na:

1. „alkohol i alkoholna pića
2. duhanske prerađevine i duhanske proizvode
3. energente i električnu energiju“²⁴

Za ostale posebne poreze ne postoje nikakva dodatna ograničenja, ali ne smiju biti u protivni pravilima djelovanju zajedničkog tržišta.

U Republici Hrvatskoj postoje i posebni porezi na:

1. „motorna vozila
2. kavu i bezalkoholna pića
3. premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila.“²⁵

3.1. Posebni porezi na motorna vozila

Posebnim porezom oporezuju se: „novi i rabljeni automobili, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplovi koji se uvoze ili proizvode i prodaju u Hrvatskoj.“²⁶ Posebnim porezom na promet oporezuje se: „samo promet rabljenih osobnih automobila, ostalih motornih vozila, plovila i zrakoplova koje kupuju ili stječu pravne i fizičke osobe.“²⁷

²⁴ Dražić Lutilsky, I. & Šimović, H., op.cit.str 16

²⁵ loc.cit.

²⁶ Ministarstvo financija, Porezna uprava (2022) Propisi. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/layouts/15/in2.vuk2019.sp.propisi.intranet/propisi.aspx?id=gru5, (pristupljeno 8. veljače 2024.)

²⁷ Ibid.

Prema Ministarstvu financija: „porezni obveznik plaćanja posebnog poreza na određene osobne automobile, ostala motorna vozila i zrakoplove je uvoznik ili proizvođač motornih vozila i zrakoplova, a obveznik plaćanja posebnog poreza na promet upotrebljivanih osobnih automobila, ostalih motornih vozila, plovila i zrakoplova je kupac ili stjecatelj koji može biti pravna ili fizička osoba.“²⁸

Također, postavljeni su dodatni uvjeti prema kojima se za starije automobile posebni porezi povećavaju za 50%, a 100% povećanja posebnih poreza ide na osobne automobile koji imaju obujam cilindra preko 1600 cm³ i motocikli obujma cilindra preko 250 cm³. Dodatno je postavljen uvjet da se na električne osobne automobile i motocikle ne naplaćuju posebni porezi.²⁹

Ministarstvo financija zakonom o posebnim porezima na motorna vozila definira predmet oporezivanja:

„Predmet oporezivanja su motorna vozila na koje nije obračunat i plaćen posebni porez u Republici Hrvatskoj koja se registriraju sukladno posebnim propisima:

1. osobni automobili i ostala motorna vozila konstruirana prvenstveno za prijevoz osoba, uključujući motorna vozila tipa karavan, kombi i trkaće automobile iz tarifnih oznaka KN: 8703 21, 8703 22, 8703 23, 8703 24, 8703 31, 8703 32, 8703 33 i 8703 90, osim sanitetskih vozila, dostavnih »van« vozila i vozila posebno prilagođenih za prijevoz osoba s invaliditetom,
2. motocikli (uključujući i mopede), bicikli i slična vozila s pomoćnim motorom, sa ili bez bočne prikolice iz tarifnih oznaka KN: 8711 20, 8711 30, 8711 40, 8711 50 i 8711 90,
3. »pick-up« vozila s dvostrukom kabinom, neovisno o njihovom razvrstavanju u kombiniranoj nomenklaturi,

²⁸ Ministarstvo financija, Porezna uprava, Posebni porezi na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove, 2020, https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/posebni_porezi_automobili.aspx, (pristupljeno 4. srpnja 2022.)

²⁹ Ibid.

4. »ATV« vozila, neovisno o njihovom razvrstavanju u kombiniranoj nomenklaturi,

5. druga motorna vozila prenamijenjena u motorna vozila iz točke 1., 2., 3. i 4. ovoga stavka.

(2) Motorna vozila koja se isključivo pokreću na električni pogon, motorna vozila čija je emisija ugljičnog dioksida (CO₂) 0 grama po kilometru te motorna vozila proizvedena prije 30 i više godina koja su sukladno posebnim propisima razvrstana u kategoriju starodobnih (oldtimer) vozila nisu predmet oporezivanja.³⁰

Porez na cestovna motorna vozila: „plaća se jednom godišnje prilikom registracije ili ovjere produženja važenja prometne dozvole osobnih automobila, motocikala, lakih četverocikala i četverocikala (do 10 godina starosti), prema snazi motora iskazanoj u kW i godinama starosti vozila.“³¹

Oslobođenja od plaćanja posebnog poreza na motorna vozila u Republici Hrvatskoj mogu varirati ovisno o specifičnostima i promjenama u poreznim propisima. Općenito govoreći, neka od mogućih oslobođenja uključuju:

1. Oslobođenje za osobe s invaliditetom: Osobe s invaliditetom mogu biti oslobođene ili umanjene od plaćanja posebnog poreza na motorna vozila, ovisno o vrsti invaliditeta i drugim kriterijima.
2. Oslobođenje za diplomatska i konzularna vozila: Diplomatska i konzularna vozila često su oslobođena od plaćanja posebnog poreza.
3. Oslobođenje za vozila s niskim emisijama: Određena vozila koja zadovoljavaju ekološke standarde i imaju niske emisije mogu biti oslobođena ili imati umanjen posebni porez.
4. Oslobođenje za određene kategorije vozila: Postoje situacije u kojima su određene kategorije vozila oslobođene od plaćanja posebnog poreza, kao što su specifična vozila namijenjena javnom prijevozu ili komercijalnim djelatnostima.

³⁰ Ministarstvo financija, Porezna uprava (2022) Propisi. Dostupno na: [https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/ layouts/15/in2.vuk2019.sp.propisi.intranet/propisi.aspx?id=gru5](https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/layouts/15/in2.vuk2019.sp.propisi.intranet/propisi.aspx?id=gru5), (pristupljeno 8. veljače 2024.)

³¹ Ministarstvo financija, Porezna uprava, Porez na cestovna motorna vozila, 2020, https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_cestovna_motorna_vozila.aspx (pristupljeno 4. srpnja 2022.)

5. Oslobodjenje za vozila koja se koriste u posebne svrhe: Vozila koja se koriste u određene svrhe, poput hitnih vozila, vatrogasnih vozila ili vozila za prijevoz osoba s posebnim potrebama, mogu biti oslobođena od posebnog poreza.

Tablicom 1. prikazuju se iznosi posebnih poreza na osobne automobile. „Porez na cestovna motorna vozila ne plaćaju osobe koje su pri nabavi vozila bile oslobođene plaćanja carine i poreza na dodanu vrijednost, te ako ste vlasnik vozila prilagođenog za prijevoz osoba s invaliditetom.“³²

Tablica 1. Posebni porez na osobne automobile

Snaga motora		Poseban porez		
preko kw	Do kw	do 2 godine starosti	od 2 do 5 godina starosti	od 5 do 10 godina starosti
	55	39,82 eura	33,18 eura	26,54 eura
55	70	53,09 eura	46,45 eura	33,18 eura
70	100	79,63 eura	66,36 eura	53,09 eura
100	130	119,45 eura	92,91 eura	79,63 eura
130		199,08 eura	159,27 eura	132,72 eura

Izvor: e-Građani (2023) Porez na cestovna motorna vozila. Dostupno na: <https://gov.hr/hr/porez-na-cestovna-motorna-vozila/1468>, (pristupljeno 12. prosinca 2023.)

Osim osobnih automobila, trošarina se može primjenjivati na različite vrste cestovnih vozila, uključujući:

1. Teretna vozila: Kamioni i druga teretna vozila namijenjena prijevozu tereta obično podliježu posebnom porezu.
2. Autobusi: Autobusi namijenjeni prijevozu putnika obično su obuhvaćeni posebnim porezom na cestovna vozila.
3. Motocikli i mopedi: Motocikli, mopedi i druga vozila s dvije ili tri kotača obično podliježu posebnom porezu.

³² e-Građani (2023) Porez na cestovna motorna vozila. Dostupno na: <https://gov.hr/hr/porez-na-cestovna-motorna-vozila/1468>, (pristupljeno 12. prosinca 2023.)

4. Vozila za posebne namjene: Specijalna cestovna vozila, kao što su vozila za specijalne namjene, gradilišta, poljoprivredna vozila i slično, mogu biti obuhvaćena posebnim porezom.
5. Luksuzna vozila: Određena luksuzna vozila, koja premašuju određenu vrijednost ili imaju veće emisije, mogu biti obuhvaćena posebnim porezom.

Tablicom 2. prikazan je poseban porez na motocikle koji je određen snagom motora i starosnom godinom motocikla.

Tablica 2. Poseban porez na motocikle

Ako je snaga motora		Poseban porez		
preko kw	do kw	do 2 godine starosti	od 2 do 5 godina starosti	od 5 do 10 godina starosti
	20	13,27 eura	10,62 eura	6,64 eura
20	50	26,54 eura	19,91 eura	13,27 eura
50	80	66,36 eura	53,09 eura	39,82 eura
80		159,27 eura	132,72 eura	106,18 eura

Izvor: e-Građani (2023) Porez na cestovna motorna vozila. Dostupno na: <https://gov.hr/hr/porez-na-cestovna-motorna-vozila/1468>, (pristupljeno 08. veljače 2024.)

Poseban porez na lake četverocikle i četverocikle također se izračunava na osnovi snage motora i starosti, a određeni iznosi prikazani su tablicom 3.

Tablica 3. Poseban porez na četverocikle i lake četverocikle

Ako je snaga motora		Poseban porez		
preko kw	do kw	do 2 godine starosti	od 2 do 5 godina starosti	od 5 do 10 godina starosti
	4	6,64 eura	5,31 eura	3,98 eura
4	10	10,62 eura	7,96 eura	6,64 eura
10	15	15,93 eura	13,27 eura	10,62 eura
15		18,58 eura	15,93 eura	13,27 eura

Izvor: e-Građani (2023) Porez na cestovna motorna vozila. Dostupno na: <https://gov.hr/hr/porez-na-cestovna-motorna-vozila/1468>, (pristupljeno 08. veljače 2024.)

Nadalje, vlasnici plovila također su dužni plaćati jednom godišnje poseban porez na svoja plovila i to za: „plovila bez kabine, za plovila s kabinom na motorni pogon i za plovila s kabinom i pogonom na jedra.“³³ Porez na plovila „ne plaćaju vlasnici plovila ako pripadaju kategoriji domicilnog stanovništva na otocima, a vlasnik su plovila koje služi za nužnu organizaciju života i održavanje posjeda na otocima.“³⁴

Tablicom 4. prikazuju se iznosi posebnog poreza za plovila bez kabine i za plovila s kabinom na motorni pogon, a tablicom 5. u nastavku, prikazuju se iznosi posebnog poreza za plovila s kabinom i pogonom na jedra

Tablica 4. Iznosi posebnih poreza za plovila bez kabine i za plovila s kabinom na motorni pogon

Za plovila bez kabine				
Ako je dužina plovila u metrima		Snaga motora (kW)		
		do 30	preko 30 do 100	preko 100
preko 5	do 7		26,54 eura	53,09 eura
7	10	13,27 eura	39,82 eura	66,36 eura
10		26,54 eura	59,73 eura	79,63 eura
Za plovila s kabinom na motorni pogon				
Ako je dužina plovila u metrima		Snaga motora (kW)		
		do 30	preko 30 do 100	preko 100 do 500
5	7		26,54 eura	39,82 eura
7	10	26,54 eura	53,09 eura	66,36 eura
10	12	39,82 eura	66,36 eura	132,72 eura
12		53,09 eura	132,72 eura	398,17 eura

Izvor: e-Građani (2023) Porez na plovila. Dostupno na: <https://gov.hr/hr/porez-na-plovila/1470>, (pristupljeno 08. veljače 2024.)

³³ e-Građani (2023) Porez na cestovna motorna vozila. Dostupno na: <https://gov.hr/hr/porez-na-cestovna-motorna-vozila/1468>, (pristupljeno 08. veljače 2024.)

³⁴ Ibid.

Tablica 5. Iznos posebnog poreza za plovila s kabinom i pogonom na jedra

Za plovila s kabinom i pogonom na jedra				
Ako je dužina plovila u metrima		Snaga motora (kW)		
		do 30	preko 30 do 100	preko 100 do 500
preko	do			
5	7		26,54 eura	39,82 eura
7	10	26,54 eura	53,09 eura	66,36 eura
10	12	39,82 eura	66,36 eura	132,72 eura
12		53,09 eura	132,72 eura	398,17 eura

Izvor: e-Građani (2023) Porez na plovila. Dostupno na: <https://gov.hr/hr/porez-na-plovila/1470>, (pristupljeno 08. veljače 2024.)

3.2. Posebni porez na kavu i bezalkoholna pića

Obveznik plaćanja posebnog poreza na kavu i bezalkoholna pića je: „ovlašteni držatelj poreznog skladišta, proizvođač i trgovac izvan sustava odgode, primatelj i osoba za koju se sukladno odredbama ovoga Zakona utvrdi da je nezakonito postupala s predmetom oporezivanja u Republici Hrvatskoj.“³⁵

Prema zakonu: „kavom se smatraju sljedeći proizvodi:

1. pržena kava iz tarifne oznake KN 0901 21 i KN 0901 22
2. ekstrakti, esencije i koncentрати od kave iz tarifne oznake KN 2101 11
3. pripravci na osnovi ekstrakata, esencija ili koncentrata ili na osnovi kave iz tarifne oznake KN 2101 12
4. nadomjesci kave što sadrže kavu iz tarifne oznake KN 0901 90 90.“³⁶

³⁵ Ministarstvo financija, Porezna uprava (2022) Propisi, zakon o posebnom porezu na kavu i bezalkoholna pića. Dostupno na: [https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/ layouts/15/in2.vuk2019.sp.propisi.intranet/propisi.aspx?id=pro1464](https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/layouts/15/in2.vuk2019.sp.propisi.intranet/propisi.aspx?id=pro1464), (pristupljeno 8. veljače 2024.)

³⁶ Zakon.hr, Zakon o posebnom porezu na kavu i bezalkoholna pića, NN 72/13, 121/19, 22/20, 2020, 2020, <https://www.zakon.hr/z/600/Zakon-o-posebnom-porezu-kavu-i-bezalkoholna-pi%C4%87a> (pristupljeno 4. srpnja 2022.)

Tablicom 6. prikazuju se iznosi poreza u eurima po kilogramu kave.

Tablica 6. Posebni porez na kavu

Predmet oporezivanja	Iznos poreza u EUR/kg kave
Pržena kava	0,80
Ekstrakti, esencije i koncentрати od kave	2,65
Pripravci na osnovi kave	0,80
Pripravci na osnovi ekstrakata, esencija i koncentrata od kave	2,65
Nadomjesci kave što sadrže kavu	0,80

Izvor: Ministarstvo financija (2023) Kava i bezalkoholna pića, <https://carina.gov.hr/pristup-informacijama/propisi-i-sporazumi/trosarinsko-postupanje/visine-i-nacin-obracuna-trosarina-posebnih-poreza/kava-i-bezalkoholna-pica/3634>, (pristupljeno 23. rujna 2023.)

Posebni porezi na bezalkoholna pića odnose se na:

1. „pića iz tarifnih oznaka KN 2009 i 2202 te ostala pića s udjelom alkohola ne većim od 1,2 % iz tarifne oznake KN 2204, 2205, 2206 i 2208, osim pića koja su mješavina piva i bezalkoholnih pića iz tarifne oznake KN 2206 s volumnim udjelom stvarnog alkohola većim od 0,5 % vol
2. sirupi i koncentрати namijenjeni za pripremu bezalkoholnih pića, neovisno o njihovu razvrstavanju u Kombiniranu nomenklaturu
3. prašci i granule namijenjeni za pripremu bezalkoholnih pića, neovisno o njihovu razvrstavanju u Kombiniranu nomenklaturu.“³⁷

Posebni porezi na bezalkoholna pića dijele se prema „volumenu, sadržaju šećera, sadržaju taurina i prema sadržaju metil-ksantina.“³⁸ Tablicom 7. prikazani su iznosi posebnih poreza na bezalkoholna pića gdje su predmeti prikazani brojevima 1, 2 i 3 prema prethodno opisanim bezalkoholnim pićima koji se oporezuju.

³⁷ Ministarstvo financija, carinska uprava (2024) Kava i bezalkoholna pića. Dostupno na: <https://carina.gov.hr/pristup-informacijama/propisi-i-sporazumi/trosarinsko-postupanje/visine-i-nacin-obracuna-trosarina-posebnih-poreza/kava-i-bezalkoholna-pica/3634>, (pristupljeno 8. veljače 2024.)

³⁸ Ibid.

Tablica 7. Posebni porezi na bezalkoholna pića

Posebni porez na bezalkoholna pića prema volumenu		
Predmeti oporezivanja 1. i 3.	2,65 eura/hektolitar	
Predmeti oporezivanja 2.	18,58 eura/hektolitar	
Posebni porez na bezalkoholna pića prema sadržaju šećera		
Predmeti oporezivanja 1. i 3. koji ne sadrže metil-ksantine ili taurin	Sadržaj šećera u g/100 ml bezalkoholnog pića	Iznos u EUR/hl bezalkoholnog pića prema sadržaju šećera
prva skupina	do 2	0,00
druga skupina	2,001-5	1,33
treća skupina	5,001-8	3,98
četvrta skupina	8,001-	7,96
Predmeti oporezivanja 2. koji ne sadrže metil-ksantine ili taurin	Sadržaj šećera u g/100 ml sirupa ili koncentrata	Iznos u EUR/hl sirupa ili koncentrata prema sadržaju šećera
prva skupina	do 14	0,00
druga skupina	14,001-35	9,29
treća skupina	35,001-56	27,87
četvrta skupina	56,001-	55,74
Posebni porez na bezalkoholna pića prema sadržaju taurina		
Predmeti oporezivanja 1. i 3.	26,54 eura/hl bezalkoholnog pića	
Predmeti oporezivanja 2.	185,81 euro/hl sirupa ili koncentrata	
Posebni porez na bezalkoholna pića prema sadržaju metil-ksantina		
Predmeti oporezivanja 1. i 3.	10,62 eura/hl bezalkoholnog pića	
Predmeti oporezivanja 2.	74,32 eura/hl sirupa ili koncentrata	

Izvor: Izrada autora prema Ministarstvo financija, carinska uprava (2024) Kava i bezalkoholna pića. Dostupno na: <https://carina.gov.hr/pristup-informacijama/propisi-i-sporazumi/trosarinsko-postupanje/visine-i-nacin-obracuna-trosarina-posebnih-poreza/kava-i-bezalkoholna-pica/3634>, (pristupljeno 8. veljače 2024.)

3.3. Porez na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja vozila

Porez na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja vozila predstavlja oblik poreza koji se primjenjuje na iznose plaćene za osiguranje od automobilske odgovornosti ili kasko osiguranje vozila.

Porez na premije od automobilske odgovornosti:

Ovaj porez obično se primjenjuje na premije plaćene za osiguranje od odgovornosti vozača u slučaju nesreće ili štete prouzročene drugima. Porezi na premije osiguranja od automobilske odgovornosti mogu se koristiti za financiranje infrastrukture, cesta, hitnih službi ili drugih javnih usluga vezanih uz promet.

Porez na premije kasko osiguranja vozila:

Ovaj porez se odnosi na premije koje pojedinac plaća za kasko osiguranje vozila, što pokriva štetu na vlastitom vozilu uzrokovanu nesrećom, krađom ili drugim nepredviđenim događajima. Porezi na premije kasko osiguranja često se koriste za poticanje sigurnije vožnje i održavanje vozila, kao i za pokriće troškova eventualnih popravaka ili zamjene vozila.

Važno je istaknuti da stope poreza, izuzeća i pravila variraju od države do države te da ih mogu često mijenjati lokalne vlasti.

Stopa poreza iznosi: „15% od ugovorene premije osiguranja od automobilske odgovornosti i 10% od ugovorene premije kasko osiguranja cestovnih vozila“³⁹

Također, „porez na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i porez na premije kasko osiguranja cestovnih vozila ne plaćaju diplomatska i konzularna predstavništva.“⁴⁰

³⁹ Ministarstvo financija, Porezna uprava (2022) Propisi, 1.1. Porez na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja vozila. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/layouts/15/in2.vuk2019.sp.propisi.intranet/propisi.aspx?id=gru10, (pristupljeno 8. veljače 2024.)

⁴⁰ Ibid.

3.4. Trošarine na alkohol i alkoholna pića

Visina trošarine prikazana je tablicom 8. Na vino se ne naplaćuje poseban porez, a sva alkoholna pića koja se oporezuju moraju na sebi imati posebnu oznaku odnosno markicu.

Tablica 8. Trošarine na alkohol i alkoholna pića

Predmet oporezivanja	Visina trošarine
Mirna vina	0,00 EUR/hl gotovog proizvoda
Pjenušava vina	0,00 EUR/hl gotovog proizvoda
Ostala pića dobivena vrenjem osim piva i vina	0,00 EUR/hl gotovog proizvoda
Međuproizvodi	- 106,18 EUR/hl gotovog proizvoda ($\geq 15\%$ vol.) - 66,36 EUR/hl gotovog proizvoda ($< 15\%$ vol.)
Etilni alkohol	- 796,34 EUR/hl čistog alkohola - 398,17 EUR/hl čistog alkohola (male destilerije)
Pivo	5,31 EUR za 1% vol. udjela stvarnog alkohola u hl gotovog proizvoda

Izvor: Ministarstvo financija (2023) Alkohol i alkoholna pića, <https://carina.gov.hr/pristup-informacijama/propisi-i-sporazumi/trosarinsko-postupanje/visine-i-nacin-obracuna-trosarina-posebnih-poreza/alkohol-i-alkoholna-pica-3629/3629>, (pristupljeno 23. rujna 2023.)

Za male nezavisne pivovare, određeni su posebni iznosi trošarina prikazani tablicom 9.

Tablica 9. Trošarine manjih pivovara

Godišnja proizvodnja mjerena u hektolitrima	Trošarina
≤ 5000	2,65 EUR
5001 – 25.000	2,92 EUR
25.001 – 75.000	3,19 EUR
75.001 – 125.000	3,45 EUR

Izvor: Ministarstvo financija, Carinska uprava, Alkohol i alkoholna pića, 2023, <https://carina.gov.hr/pristup-informacijama/propisi-i-sporazumi/trosarinsko-postupanje/visine-i-nacin-obracuna-trosarina-posebnih-poreza/alkohol-i-alkoholna-pica-3629/3629>, (pristupljeno 23. rujna 2023.)

3.5. Trošarina na duhanske prerađevine i duhanske proizvode

Prema ministarstvu financija: „porezni obveznik posebnog poreza na duhanske proizvode je proizvođač, odnosno uvoznik.“⁴¹ Visina trošarine na duhanske prerađevine prikazane su tablicom 10.

Tablica 10. Trošarine na duhanske prerađevine

Duhanski proizvod	Iznos trošarine
Cigarete	specifična trošarina 53,10 EUR za 1000 komada cigareta i proporcionalna trošarina 34% od MPC minimalna trošarina iznosi 117,87 EUR/1000 komada
Cigare	114,15 EUR za 1000 komada
Cigarilosi	114,15 EUR za 1000 komada
Sitno rezani duhan za savijanje cigareta	114,15 EUR za 1kg
Ostali duhan za pušenje	114,15 EUR za 1kg

Izvor: Ministarstvo financija (2023) Duhanske prerađevine i duhanski proizvodi, <https://carina.gov.hr/pristup-informacijama/propisi-i-sporazumi/trosarinsko-postupanje/visine-i-nacin-obracuna-trosarina-posebnih-poreza/duhanske-preradjevine-i-duhanski-proizvodi/3630>, (pristupljeno 23. rujna 2023.)

Duhanski proizvodi obuhvaćaju e-tekućine, grijane duhanske proizvode i nove duhanske proizvode. Porezni obveznik ne plaća trošarinu na e-tekućine, a iznosi trošarina za grijane duhanske proizvode i nove duhanske proizvode prikazani su tablicom 11.

Tablica 11.: Trošarine na duhanske proizvode

Duhanski proizvod	Visina trošarine
E-tekućine	0,00 EUR za 1 ml
Grijani duhanski proizvod	182,82 EUR za 1 kg
Novi duhanski proizvod	114,15 EUR za 1 kg

Izvor: Ministarstvo financija (2023) Duhanske prerađevine i duhanski proizvodi, <https://carina.gov.hr/pristup-informacijama/propisi-i-sporazumi/trosarinsko-postupanje/visine-i-nacin-obracuna-trosarina-posebnih-poreza/duhanske-preradjevine-i-duhanski-proizvodi/3630>, (pristupljeno 23. rujna 2023.)

⁴¹ Ministarstvo financija (2023) Duhanske prerađevine i duhanski proizvodi, <https://carina.gov.hr/pristup-informacijama/propisi-i-sporazumi/trosarinsko-postupanje/visine-i-nacin-obracuna-trosarina-posebnih-poreza/duhanske-preradjevine-i-duhanski-proizvodi/3630>, (pristupljeno 23. rujna 2023.)

3.6. Trošarine na energente i električnu energiju

Trenutna situacija u svijetu pod utjecajem ratnih zbivanja prouzrokovala je poskupljenje energenata. Kako bi se smanjio cjenovni udar na građane Republike Hrvatske, Vlada je donijela odluku o smanjenju trošarina na dizelsko i benzinsko gorivo. Na taj način žele osigurati punu opskrbu naftnim derivatima na području cijele Hrvatske te također smanjiti i razinu rasta cijena.⁴² Također, fiksiranje cijene vremenski je ograničeno kako distributeri ne bi poslovali s gubitkom te kako ne bi došlo do zatvaranja pojedinih benzinskih postaja. Iznosi trošarina na energente i električnu energiju prikazani su tablicom 12.

Tablica 12. Trošarine na energente i električnu energiju

Predmet oporezivanja	Visina trošarine
Olovni motorni benzin	597,25 EUR/1000 l
Bezolovni motorni benzin	456,00 EUR/1000 l
Motorni benzin za zrakoplove	597,25 EUR/1000 l
Dizelsko gorivo	383,00 EUR/1000 l
Lož ulje	56,00 EUR/1000 l
Plavi dizel	0,00 EUR
Kerozin – petrolej	
- za pogon	353,04 EUR/1000 l
- za grijanje	232,53 EUR/1000 l
UNP – ukapljeni naftni plin	
- za pogon	13,27 EUR/1000 kg
- za grijanje	13,27 EUR/1000 kg
Teško loživo ulje	21,24 EUR/1000 kg
Prirodni plin	
- za pogon	0,00 EUR/MWh

⁴² Vlada Republike Hrvatske, Vlada fiksirala maržu trgovaca naftnih derivata i privremeno smanjila trošarine na benzinsko i dizelsko gorivo, 2022, <https://vlada.gov.hr/vijesti/vlada-fiksirala-marzu-trgovaca-naftnih-derivata-i-privremeno-smanjila-trosarine-na-benzinsko-i-dizelsko-gorivo/35015>, (pristupljeno 23. rujna 2023.)

-za grijanje za poslovnu uporabu	0,54 EUR/MWh
-za grijanje za neposlovnu uporabu	1,08 EUR/MWh
Kruta goriva	
- za poslovnu uporabu	0,31 EUR/GJ
- za neposlovnu uporabu	0,31 EUR/GJ
Električna energija	
- za poslovnu uporabu	0,50 EUR/MWh
- za neposlovnu uporabu	1,00 EUR/MWh

Izvor: Ministarstvo financija (2023) Energenti i električna energija, <https://carina.gov.hr/pristup-informacijama/propisi-i-sporazumi/trosarinsko-postupanje/visine-i-nacin-obracuna-trosarina-posebnih-poreza/energenti-i-elektricna-energija-3632/3632>, (pristupljeno 23. rujna 2023.)

4. POSEBNI POREZI I TROŠARINE U PRORAČUNU REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni fiskalni instrument u svakoj državi je državni proračun. Državni proračun je: „sustavni pregled planiranih prihoda i rashoda države u određenome vremenskom razdoblju, formulira ga vlada, a prihvaća ga parlament.“⁴³ Prema Zakonu o proračunu, definicija državnog proračuna govori da je državni proračun: “akt kojim se procjenjuju prihodi i primici te utvrđuju rashodi i izdaci države za jednu godinu, u skladu sa zakonom, a donosi ga Hrvatski sabor.”⁴⁴

Porezi su osnovni proračunski prihodi, a koliko će se poreznih prihoda prikupiti ovisi o rastu BDP-a. Proračun konsolidirane središnje države financira se cijelim nizom prihoda. Prema strukturi prihoda Hrvatska znatno odstupa od zemalja EU jer ima iznimno nizak udio poreza na dohodak i dobit, a vrlo visok udio u potrošnim porezima koji obuhvaćaju opće poreze na dobra i usluge te trošarine.⁴⁵

Najvažnije funkcije proračuna su:

1. „prikazivanje najvažnijih ciljeva države u fiskalnoj godini
2. služi kao instrument kojim država utječe na ekonomsko stanje zemlje
3. služi kao sustav kontrole prikupljanja i trošenja proračunskih sredstava.”⁴⁶

Trošarine Republike Hrvatske su prihod državnom proračunu.

Epidemija koronavirusa negativno je utjecala na brojne gospodarske djelatnosti što je dovelo do smanjenja prihoda. Gospodarstvo Republike Hrvatske uspješno se prilagodilo uvjetima koji su nastali pod utjecajem te epidemije koronavirusa. Rezultat uspješnog

⁴³ Barić V. i sur., *Gospodarstvo Hrvatske / Obadić, Alka ; Tica, Josip (ur.)* (2016), Zagreb: Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, str. 309

⁴⁴ Ibid.

⁴⁵ loc. cit.

⁴⁶ Ministarstvo financija (2022), Proračun, <https://mfin.gov.hr/proracun-86/86>, (pristupljeno 14. srpnja 2022)

prilagođavanja epidemiji bio je snažni oporavak gospodarskih aktivnosti tijekom 2021. godine kada je realan bruto domaći proizvod dosegao porast na 10,2%.⁴⁷

Na državni proračun 2022. godine pozitivan su učinak imala: „pozitivna kretanja u gospodarstvu, cjelogodišnji fiskalni učinci provedenog poreznog rasterećenja u 2020. te učinci poreznih izmjena koji su stupili na snagu od 1. siječnja 2021.“⁴⁸

Prihodi državnog proračuna 2021., 2022. i 2023. godinu te projekcija proračuna za 2024. godinu Republike Hrvatske prikazani su tablicom 13. u valuti eura.

Tablica 13. Prihodi državnog proračuna u 2021., 2022. i 2023. godinu

EUR	Izvršenje 2021.	Plan 2022.	Proračun za 2023.	Projekcija proračuna za 2024.
PRIHODI POSLOVANJA	20.358.368.909,12	22.617.377.099,21	24.768.644.024	24.725.193.590
PRIHODI OD PRODAJE NEFINANCIJSKE IMOVINE	89.386.635,97	185.485.917,45	90.628.713	95.801.084
UKUPNI PRIHODI	20.447.755.545,09	22.802.863.016,66	24.859.272.737	24.820.994.674
RASHODI POSLOVANJA	21.447.655.581,35	23.056.660.097,95	24.770.576.415	24.249.138.148
RASHODI ZA NABAVU NEFINANCIJSKE IMOVINE	986.534.128,46	1.461.581.992,30	1.895.585.409	1.386.839.208
UKUPNI RASHODI	22.434.189.709,81	24.518.242.090,25	26.666.161.824	25.635.977.356
RAZLIKA - VIŠAK / MANJAK	-1.986.434.164,72	-1.715.379.073,59	-1.806.889.087	-814.982.682

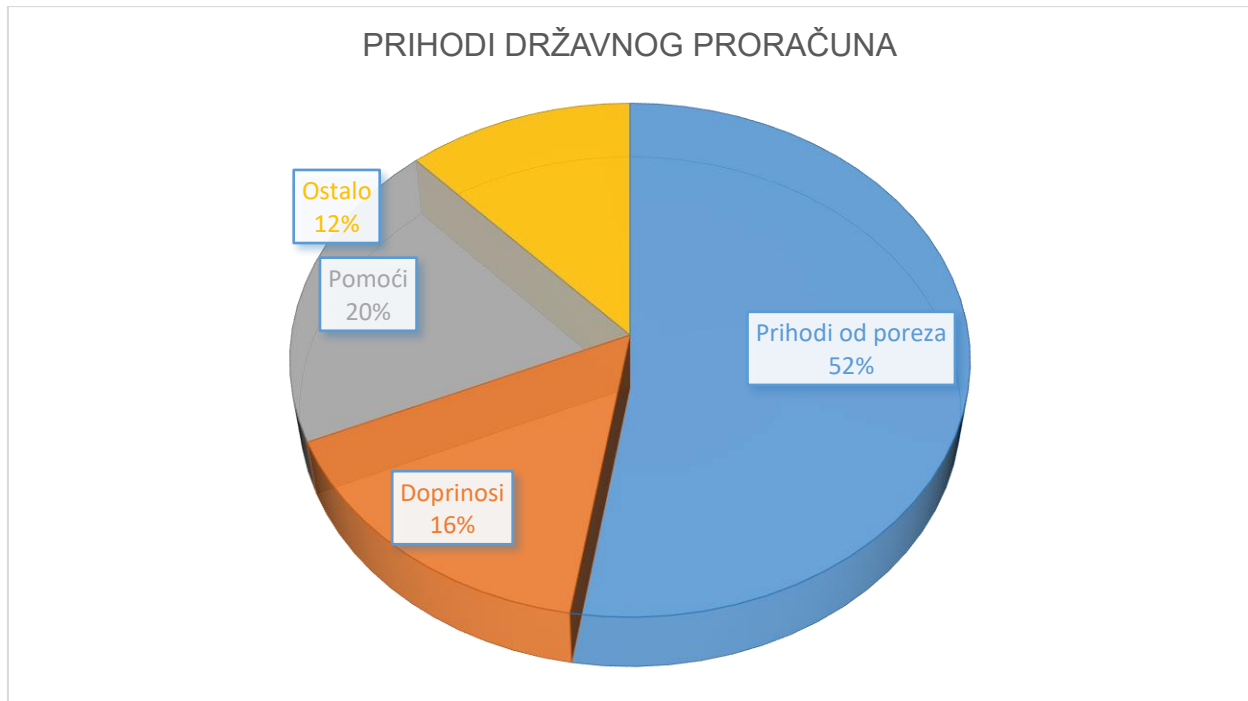
Izvor: Ministarstvo financija (2023) Državni proračun 2023. godina. Dostupno na: <https://mfin.gov.hr/proracun-86/drzavni-proracun-2023-godina/3369> (pristupljeno 13. prosinca 2023.)

⁴⁷ Ministarstvo financija (2022), Godišnji izvještaj o izvršenju državnog proračuna Republike Hrvatske za 2021. godine, vodič za građane, https://mfin.gov.hr/UserDocImages//dokumenti/Informacije_za_gradane//Vodi%C4%8D%20za%20gra%C4%91ane%20Godi%C5%A1nji%20izvje%C5%A1taj%20o%20izvr%C5%A1enju%20Dr%C5%BEavno%20prora%C4%8Duna%20RH%20za%202021.%20godinu.pdf, (pristupljeno 15. srpnja 2022.)

⁴⁸ Ministarstvo financija (2023), Obrazloženje ostvarenja prihoda i primitaka, rashoda i izdataka u 2022. godini

Tablicom 13. prikazani su ukupni prihodi Republike Hrvatske. Ukupni prihodi u 2021. godini iznosili su 20,4 milijarde eura, dok se u 2022. godini taj iznos povećao na 22,8 milijarde eura. 2023. godinu obilježili su dodatni prihodi te je iznos dosegao brojku od 24,8 milijarde eura, a za 2024. godinu predviđa se da će taj prihod biti kao i u 2023. godini s iznosom oko 24,8 milijarde eura.

Graf 1. Struktura ostvarenja prihoda Republike Hrvatske u 2023. godini.

Izvor: izrada autora prema podacima Ministarstva financija (2023) Državni proračun za 2023. godinu i projekcije za 2024. i 2025. godinu. Dostupno na: https://mfin.gov.hr/UserDocImages//dokumenti/Informacije_za_gradane//DPRH%20za%202023.%20i%20projekcije%20za%202024.%20i%202025.pdf, (pristupljeno 13. prosinca 2023.)

Struktura ostvarenja prihoda Republike Hrvatske 2023. godine prikazana je grafom 1. Najveći prihodi ostvareni su od poreza, a nakon toga od pomoći i doprinosa. Prema dostupnim podacima ministarstva financija: „Porezni prihodi u 2023. godini projicirani su u iznosu od 13,3 milijarde eura. U narednim godinama, očekuje se njihov daljnji rast pa su tako u 2024. projicirani u iznosu od 14 milijardi eura, odnosno uz međugodišnji rast od 5,1%, dok se u 2025. godini očekuju u iznosu od 14,7 milijardi eura i bilježe rast od 5%.“⁴⁹

⁴⁹ Ministarstvo financija (2023) Državni proračun za 2023. godinu i projekcije za 2024. i 2025. godinu. Dostupno na:

Prihodi od proračuna podrazumijevaju ostale prihode za posebne namjene i prihode od HZZO-a na temelju ugovornih obveza. Pod ostale prihode proračuna uključeni su prihodi od imovine, prihodi po osnovi upravnih i administrativnih pristojbi, prihode od prodaje proizvoda i roba te pruženih usluga, prihodi iz nadležnog proračuna i od Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje temeljem ugovornih obveza, prihodi od kazni i upravnih mjera i prihodi od prodaje nefinancijske imovine.

Prihode od poreza čine:

- „porez na dobit,
- porez na dodanu vrijednost,
- posebni porezi i trošarine
- porezi na međunarodnu trgovinu i transakcije.“⁵⁰

„Prihod od posebnih poreza i trošarina projiciran je na temelju očekivanog intenziteta prometa i potrošnje trošarinskih proizvoda te godišnjeg učinka smanjenja visine trošarina na pogonska goriva, a radi sniženja maloprodajnih cijena. Tako se u 2023. i 2024. godini ukupni prihod od posebnih poreza i trošarina planira u iznosu od 2,2 milijarde eura, a u 2025. se projicira u iznosu od 2,3 milijarde eura.“⁵¹

Najveći iznos koji je ostvaren od prihoda trošarina 2022. godini stvorile su trošarine na energente u iznosu od 1.063.755.275 eura. Uz trošarine na energente, veliki utjecaj na prihode državnog proračuna ostvarile su se na osnovu trošarina duhanskih prerađevina i duhanskih proizvoda. Taj iznos dosegnuo je prihod od 865.946.717,85 eura.⁵² Velike prihode za državni proračun ostvarene su i od ostalih trošarina: trošarina na električnu energiju, trošarina na kruta goriva, trošarina na plin, trošarina na alkohol i posebno trošarine na pivo. Iznosi navedenih trošarina prikazane su u eurima tablicom 14.

https://mfin.gov.hr/UserDocImages//dokumenti/Informacije_za_gradane//DPRH%20za%202023.%20i%20projekcije%20za%202024.%20i%202025.pdf, (pristupljeno 13. prosinca 2023.)

⁵⁰ Ministarstvo financija (2023) Državni proračun za 2023. godinu i projekcije za 2024. i 2025. godinu. Dostupno na:

https://mfin.gov.hr/UserDocImages//dokumenti/Informacije_za_gradane//DPRH%20za%202023.%20i%20projekcije%20za%202024.%20i%202025.pdf, (pristupljeno 13. prosinca 2023.)

⁵¹ Ibid.

⁵² Ministarstvo financija Carinska uprava (2023), Financijski pokazatelji prijavljenih i uplaćenih obveza trošarine i posebni porezi u 2022. godini (pristupljeno: 24. rujna 2023.)

Tablica 14. Uplaćeni iznosi trošarina 2022. godine

Trošarine	Iznos uplaćene obveze
	2022 u valuti eura
Trošarina na energente	1.063.755.275
Trošarina na električnu energiju	4.844.597,59
Trošarina na kruta goriva	86.752,52
Trošarina na plin	3.193.743,94
Trošarina na alkohol	55.974.295,16
Trošarina na duhanske prerađevine i duhanske proizvode	865.946.717,85
Trošarina na pivo	89.238.355,23

Izvor: Ministarstvo financija Carinska uprava (2023), Financijski pokazatelji prijavljenih i uplaćenih obveza trošarine i posebni porezi u 2022. godini (pristupljeno: 24. rujna 2023.)

Posebni porezi dodatno su povećali prihode državnog proračuna. Tablicom 15. prikazani su prihodi posebnih poreza od bezalkoholnih pića, na kavu i na motorna vozila. Najveći prihod ostvareni su od posebnih poreza na motorna vozila. Iznosi su prikazani u eurima.

Tablica 15. Uplaćeni iznos posebnih poreza 2022. godine

Posebni porezi	Iznos uplaćene obveze
	2022
Poseban porez na bezalkoholna pića	33.674.617,91
Poseban porez na kavu	16.022.516,27
Poseban porez na motorna vozila	115.798.632,17

Izvor: Ministarstvo financija, Carinska uprava (2023), Financijski pokazatelji prijavljenih i uplaćenih obveza trošarine i posebni porezi u 2022. godini (pristupljeno: 24. rujna 2023.)

Tablicom 16. prikazani su ukupni prihodi posebnih poreza i trošarina 2022. godine. Ovim prikazom vidljivo je kako su trošarine zapravo najveći prihod državnog proračuna s ukupnim iznosom od 2.083.039.737,29 eura. Prihod od posebnih poreza iznosio je

165.495.793,08 eura što čini ukupan prihod od posebnih poreza u iznosu od 2.248.535.530,37 eura.

Tablica 16: Ukupni prihod posebnih poreza i trošarina 2022. godine

Posebni porezi i trošarine	Iznos uplaćene obveze
	2022
Ukupno trošarine	2.083.039.737,29
Ukupno posebni porezi	165.495.793,08
Ukupno (1+2)	2.248.535.530,37

Izvor: Ministarstvo financija Carinska uprava (2023), Financijski pokazatelji prijavljenih i uplaćenih obveza trošarine i posebni porezi u 2022. godini (pristupljeno: 24. rujna 2023.)

5. USPOREDBA POSEBNIH POREZA REPUBLIKE HRVATSKE SA ZEMLJAMA IZ EUROPSKE UNIJE

Porezna politika u Europskoj uniji (EU) razlikuje dva načina oporezivanja: izravno i neizravno oporezivanje. Izravno oporezivanja je isključivo u nadležnosti država članica te je EU ta koja je odredila usklađene standarde za oporezivanje. S druge strane, neizravno oporezivanje utječe na slobodno kretanje roba i slobodu pružanja usluga na jedinstvenom tržištu.⁵³

U zemljama EU različit se broj proizvoda oporezuje trošarinama, ali zajedničko oporezivanje u svim zemljama obuhvaća porez na alkoholne proizvode i pivo, duhanske proizvode i naftne derivate. Uvođenjem harmonizacije pokušava se postići ujednačena porezna struktura.⁵⁴ Nasuprot tome, porez na kavu i bezalkoholna pića nije jednak za sve članice EU, već svaka zemlja sama određuje stopu oporezivanja. Dakle, svaka zemlja određuje zakon o tim proizvodima, a jedino moraju biti usklađeni s osnovnim načelima Ugovora o funkcioniranju EU. Također, svaka zemlja može odrediti visinu oporezivanja motornih vozila jer ona nisu harmonizirana na području EU. Svaka zemlja određuje sama i zakon o motornim vozilima, a zakon također mora biti u skladu s propisima EU.

Proizvodi s trošarinama na području EU imaju pravo slobodnog kretanja, ali uz uvjet da posjeduju sve potrebne carinske dokumente.

Osnovno načelo je „oporezivanje tih proizvoda u zemlji potrošnje po stopama koje se primjenjuju u toj zemlji“⁵⁵, što znači da se mora poštovati načelo nediskriminacije. „Sporazumom su određene minimalne stope iako postoje znatne razlike u stopama među zemljama članicama, što stvara dosta teškoća u pograničnom prometu.“⁵⁶

⁵³ EUR-Lex (2021), Taxation, https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/21.html?expand=2101,2102#arrow_210202 (pristupljeno 9. srpnja 2022.)

⁵⁴ Arbutina, H., Kuliš, D. & Pitarević, M. (2003) Usporedba i usklađivanje hrvatskoga poreznog sustava s poreznim sustavima Europske Unije. U: Ott, K. (ur.) Pridruživanje Hrvatske Europskoj uniji: izazovi ekonomske i pravne prilagodbe. Zagreb, Institut za javne financije ; Zaklada Friedrich Ebert, str. 83-105.

⁵⁵ Arbutina, H., Kuliš, D. & Pitarević, M. (2003), op.cit.str. 96

⁵⁶ Ibid.

Općenito, trošarina se plaća u državi članici potrošnje. Kako bi se to olakšalo, trošarinska roba može se prevoziti kroz države članice EU pod sustavom odgode plaćanja sve dok ne stigne na krajnje odredište. Ako se komercijalne pošiljke već koriste u jednoj, a zatim se prevoze u neku drugu državu EU kao konačno odredište, postoji sustav povrata s ciljem izbjegavanja dvostrukog oporezivanja. Za fizičke osobe, koje kupuju trošarinske proizvode za vlastite potrebe, porez se plaća u državi članici podrijetla, odnosno gdje robu kupuju. To je slučaj čak i ako tu robu unose u drugu državu članicu EU.

„Republika Hrvatska je započela 1. ožujka 2013. godine s nacionalnom primjenom Sustava kontrole kretanja trošarinskih proizvoda - EMCS (engl. Excise Movement and Control System - EMCS; u daljnjem tekstu: EMCS sustav).“⁵⁷

EMCS sustav označava: „prelazak s papirnatog sustava na elektroničku razmjenu informacija o kretanju trošarinskih proizvoda u sustavu odgode plaćanja trošarine i isključivu primjenu elektroničkog trošarinskog dokumenta (e-TD) u odnosu na kretanja trošarinskih proizvoda koja započinju i završavaju u Republici Hrvatskoj, te je ujedno omogućila, i u tom smislu i predstavlja, značajnu fazu u pripremi za učinkovitu primjenu EMCS sustava u širem kontekstu Europske unije.“⁵⁸ Tablicom 17. prikazan je broj kretanja trošarina u EMCS sustavu u 2023. godini unutar EU.

Tablica 17. Broj kretanja u EMCS sustavu u 2023. godini

Kretanja		Broj kretanja
Kretanja u sustavu odgode plaćanja trošarine	Nacionalna kretanja	57.623
	EU prema RH	62.641
	RH prema EU	8.892
	Ukupno	129.156
Kretanja unutar EU-a s plaćenom trošarinom (primjena od 13.02.2023)	EU prema RH	958
	RH prema EU	649
	Ukupno	1.607
Sveukupno		130.763

Izvor: APIS-IT (na dan 15.01.2024.)

⁵⁷ Ministarstvo financija, carinska uprava (2024) EMCS, <https://carina.gov.hr/istaknute-teme/e-carina/emcs/2478>, (pristupljeno 6.2.2024)

⁵⁸ Ibid.

Zakonodavstvo Europske unije o trošarinama uglavnom je sadržano u Direktivi 2008/118/EZ o općim propisima o trošarinama i drugim srodnim propisima. Ova direktiva utvrđuje opća pravila i postupke za trošarine na energente, alkohol i alkoholna pića, duhan i ostale proizvode.

Ključni elementi Direktive 2008/118/EZ:

1. **Područje primjene:** Direktiva se odnosi na trošarine na energente, alkohol i alkoholna pića, duhan i ostale proizvode u cirkulaciji unutar Europske unije.
2. **Minimalne razine trošarina:** Direktiva utvrđuje minimalne razine trošarina koje države članice moraju primjenjivati na određene proizvode. Države članice imaju slobodu postavljanja viših trošarina ako to žele.
3. **Osnovni principi:** Direktiva utvrđuje osnovne principe za obračun trošarina, uključujući mjesta oporezivanja, obračunavanje i plaćanje trošarina.
4. **Praćenje kretanja proizvoda:** Države članice moraju uspostaviti sustav praćenja kretanja proizvoda pod trošarinama kako bi osigurale ispravno obračunavanje i prijavljivanje trošarina.
5. **Ostale odredbe:** Direktiva također sadrži odredbe o posebnim postupcima, povlasticama i drugim pitanjima vezanim uz trošarine.

Osim ove direktive, postoji i niz drugih specifičnih direktiva koje se odnose na određene vrste proizvoda, poput Direktive 92/83/EEZ koja se odnosi na harmonizaciju strukture trošarina na alkoholna pića.

5.1 Trošarine na alkohol i alkoholna pića

Zakonodavstvo EU o trošarinama na alkohol pokriva:

1. „Trošarine na alkoholna pića
2. Posebne odredbe za lokalno proizvedene proizvode
3. Alkohol koji nije namijenjen za ljudsku konzumaciju“⁵⁹

Trošarine na alkohol regulirane su kroz dva glavna zakonodavstva EU-a. Prva direktiva 92/83/EC obuhvaća strukturu: „trošarina na alkohol i alkoholna pića, kategorije alkohola i alkoholnih pića koji se oporezuju trošarinama i osnovicu na koju se obračunava trošarina.“⁶⁰ Druga direktiva 92/84/EC utvrđuje minimalne stope koje se moraju primjenjivati na svaku kategoriju alkoholnih pića, kao i snižene stope za određene grčke, talijanske i portugalske regije.

Tablica 18. Usporedba trošarina Republike Hrvatske i Europske unije

Predmet oporezivanja	Trošarina u Hrvatskoj	Minimalna EU trošarina (u eurima)
Pivo	5,31 EUR za 1% vol. udjela stvarnog alkohola u hl gotovog proizvoda	1,87 € hl/°alc 0,748 € hl/°Pato
Vino (mirno i pjenušavo)	0,00 EUR/Hektolitar proizvoda	0 €
Srednji proizvodi (npr. sherry)	66,36 EUR/hl gotovog proizvoda	45 €
Žestoka pića	796,34 EUR/hl čistog alkohola	550 €/hl čistog alkohola

Izvor: European Commission (2023), Excise Duty on Alcohol, Zakon o trošarinama.

Prema tablici 18. vidljivo je da su trošarine u Hrvatskoj određene prema minimalnim trošarinama EU. Za vino, ali i alkohol koji se koristi u kozmetičkim, farmaceutskim ili prehrambenim proizvodnjama ne naplaćuju se posebni porezi već za njih postoji porezno oslobođenje i ne plaća se trošarina pri izvozu.

⁵⁹ European Commission (2022), Excise Duty on Alcohol, https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation-1/excise-duties/excise-duty-alcohol_en (pristupljeno 9. srpnja 2022.)

⁶⁰ Ibidem

Tablicom 19. u nastavku prikazuju se prihodi trošarina na alkohol koji su ostvareni u zemljama EU u 2020. godini. Prihodi se prikazuju u milijunima eura. Prema podacima, najveći prihod od trošarine na žestoka pića u Europskoj uniji imala je Njemačka u iznosu od 2.237,90 mil. €. ⁶¹ Hrvatska se nalazi na mjestu zemalja s najmanjim prihodima. Iznos Hrvatske koji je dobila od trošarina na žestoka pića je 236,50 mil. €. Samo Slovenija i Cipar imaju manje prihode od Hrvatske.

Najveći prihod od trošarina na pivo u 2020. godini imala je Francuska s iznosom od 955,91 mil. €. ⁶² Hrvatska najveći iznos od trošarina na alkohol ima upravo na pivu. Iznos trošarina Hrvatske iznosio je 76,17 mil. € što je zapravo dobar iznos u usporedbi s drugim zemljama Europske unije koje imaju i znatno manji prihod od trošarina na pivo.

⁶¹ European Commission (2021), Excise duty tables, https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2021-11/excise_duties_alcohol_en.pdf (pristupljeno 9. srpnja 2022.)

⁶² Ibidem

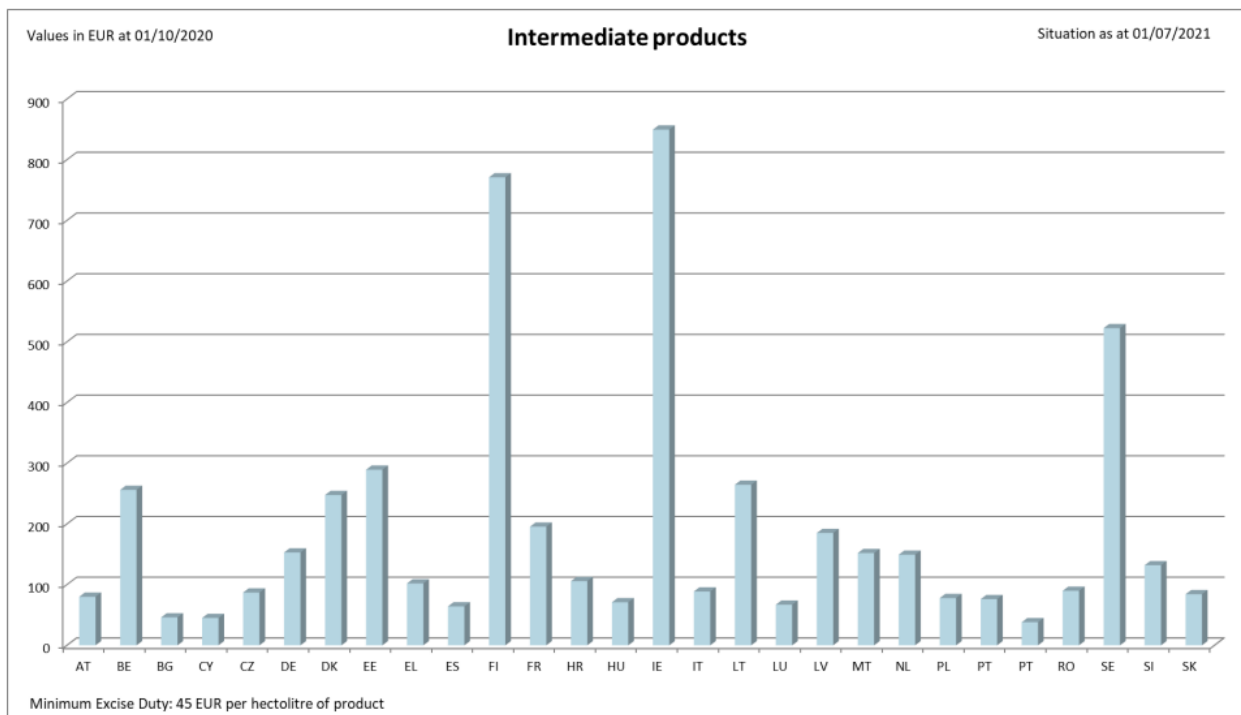
Tablica 19. Prihod od trošarina na alkohol u zemljama EU (u milijunima eura)

Zemlja	Žestoka pića	Pića s alkoholnom jakosti do 15 % vol.	Pivo
Belgija	322,16	25,51	168,83
Bugarska	107,60	0,0583	38,30
Češka	297,17	1,48	172,03
Danska	154,81	5,54	105,04
Njemačka	2.237,90	22,56	577,17
Estonija	115,98	1,16	56,26
Grčka	209,05	-	143,95
Španjolska	625,03	19,54	323,02
Francuska	2166,1	59,45	955,91
Hrvatska	36,50	-	76,17
Irska	374,32	60,58	351,12
Italija	604,00	-	644,00
Cipar	16,32	0,06	11,34
Latvija	155,2	8,52	52,0
Litva	235,63	6,78	98,40
Luksemburg	59,14	0,99	3,32
Mađarska	117,08	0,86	123,27
Malta	10,259	-	2,968
Nizozemska	359,77	20,70	449,13
Austrija	138,20	13,20	193,60
Poljska	2.072,35	-	775,79
Portugal	89,79	10,03	81,55
Rumunjska	118,19	1,84	140,07
Slovenija	30,02	0,09	82,25
Slovačka	207,836	0,207	57,066
Finska	507,92	15,39	652,39
Švedska	519,68	14,34	443,76

Izvor: European Commission (2023), Excise duty tables, https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2021-11/excise_duties_alcohol_en.pdf (pristupljeno 14. prosinca 2023.)

Visine trošarina na srednja alkoholna pića za svaku zemlju Europske unije prikazane su grafom 5. Prema grafičkom prikazu, Irska, Finska i Švedska imaju najveće trošarine na srednja alkoholna pića.⁶³ Graf predstavlja visinu trošarina srednjih alkoholnih pića u 2021. godini prikazane u valuti eura. Republika Hrvatska je prema visini trošarina srednjih alkoholnih pića među zemljama s manjim od 100 eura na srednja alkoholna pića. Minimalna stopa trošarine iznosi 45 eura po hektolitr srednjeg alkoholnog pića.

Graf 2. Visina trošarina srednjih alkoholnih pića zemalja Europske unije

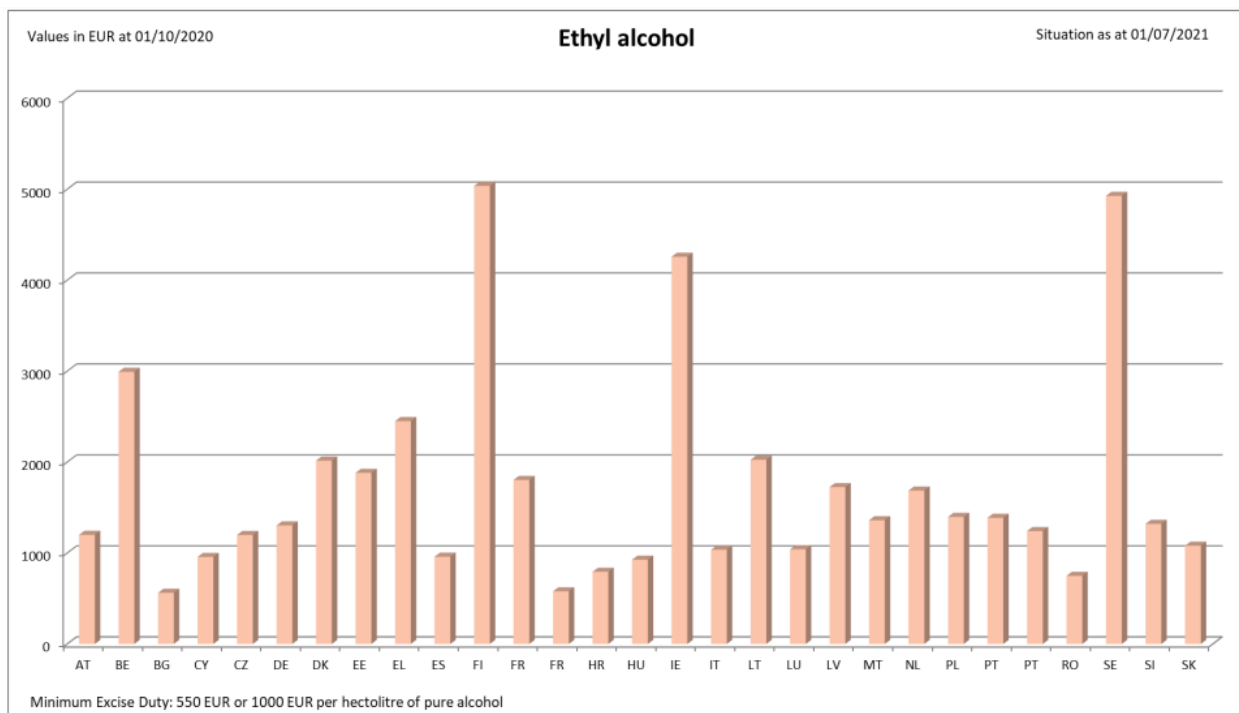

Izvor: European Commission (2023), Excise duty tables, https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2021-09/excise_duties-part_i_alcohol_en.pdf (pristupljeno 9. srpnja 2022.)

Trošarine na žestoka pića su dosta visoke u svim zemljama Europske unije što je vidljivo na grafu 6. Najveću trošarinu na žestoka pića postavila je Finska, nadmašivši tako Švedsku i Irsku koje imaju nešto manju trošarinu, ali su i dalje zemlje sa najvećim trošarina u Europskoj uniji. Graf 6. prikazuje stanje trošarina na žestoka pića u 2021. godini gdje je minimalna trošarina 550 eura ili 1000 eura po hektolitr čistog alkohola.

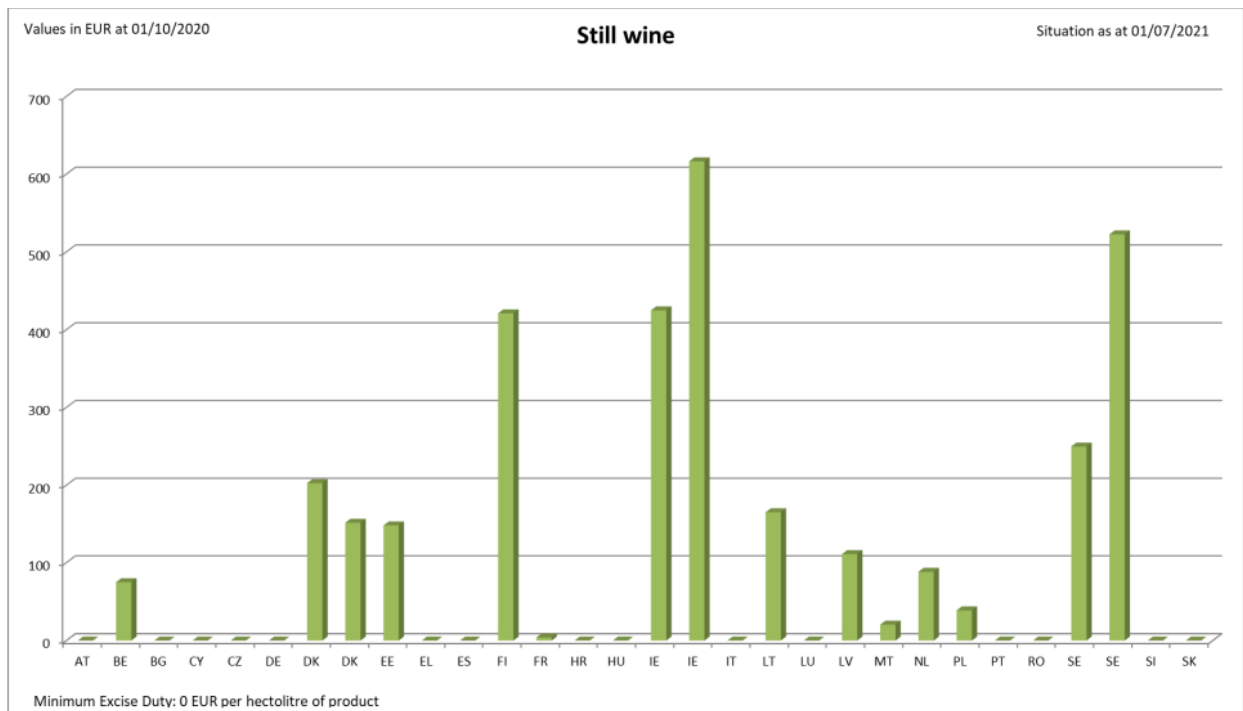
⁶³ European Commission (2021), Excise duty tables, https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2021-09/excise_duties-part_i_alcohol_en.pdf (pristupljeno 9. srpnja 2022.)

Graf 3. Visina trošarina na žestoka pića u zemljama Europske unije

Izvor: European Commission (2023), Excise duty tables, https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2021-09/excise_duties-part_i_alcohol_en.pdf (pristupljeno 9. srpnja 2022.)

Graf 4. Visina trošarina na "mirna" vina

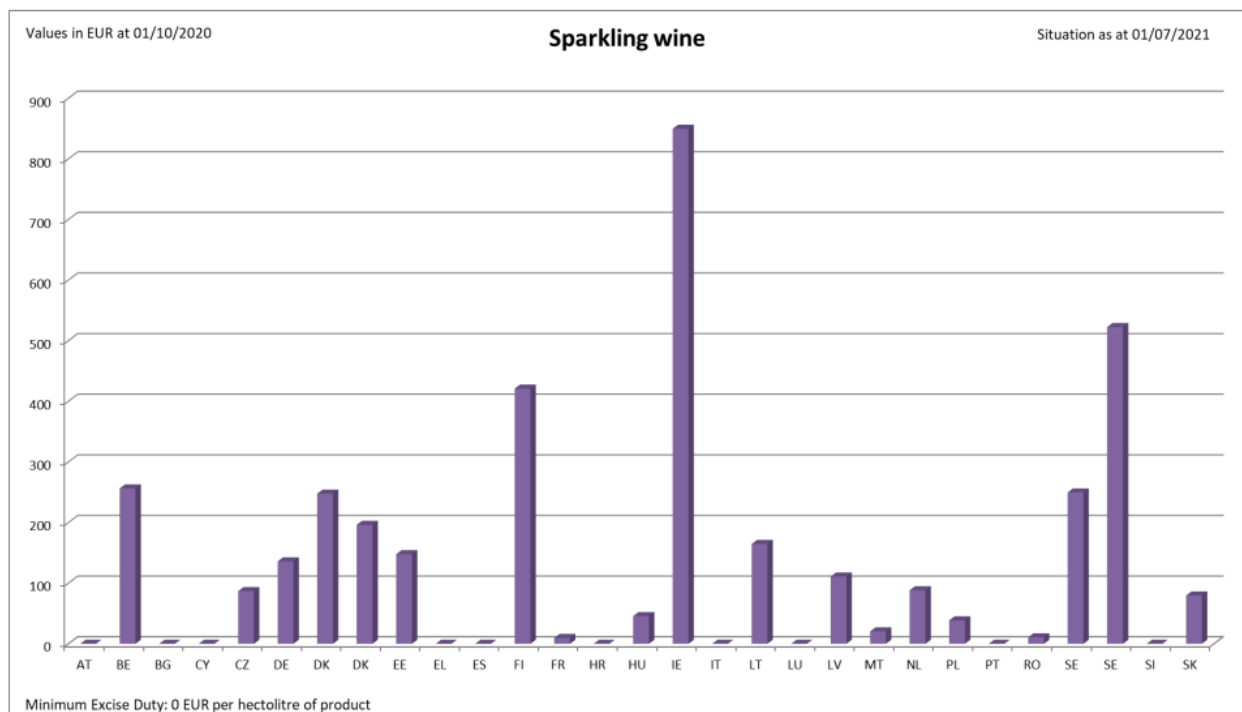
Izvor: European Commission (2023), Excise duty tables, Part I - Alcoholic Beverages https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2021-09/excise_duties-part_i_alcohol_en.pdf (pristupljeno 9. srpnja 2022.)

Trošarine na vino u većini zemalja Europske unije iznose 0, odnosno nema ih. Najveću trošarinu na „mirno“ vino odredile su Irska, Švedska i Finska što je u nastavku prikazano grafom 7. Graf 7. prikazuje visinu trošarina na „mirna vina“ u 2021. godini izračunate u eurima.

Pjenušava vina imaju poseban zakon o oporezivanju te se na njih određuju posebne stope trošarina. Pjenušava vina, za razliku od mirnih vina, zasićena su molekulama plina ugljičnog dioksida, što ih čini gaziranim ili pjenušavim. Izrađuju se diljem svijeta koristeći različite sorte grožđa i metode proizvodnje, a najpoznatiji je šampanjac.

Visina trošarina na pjenušava vina u Europskoj uniji različita je u svakoj zemlji. Također kao i kod „mirnih vina“ neke zemlje ne naplaćuju trošarinu među kojima je i Hrvatska. Od zemalja s najvećim iznosom trošarina na pjenušava vina izdvajaju se Irska, Švedska i Finska, a visina trošarina za 2021. godinu u eurima za zemlje Europske unije prikazana je grafom 8.

Graf 5. Visina trošarina na "pjenušava vina"

Izvor: European Commission (2023), Excise duty tables, Part I - Alcoholic Beverages https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2021-09/excise_duties-part_i_alcohol_en.pdf (pristupljeno 9. srpnja 2022.)

5.2 Trošarine na duhanske prerađevine i duhanske proizvode

Prerađeni duhan prema zakonodavstvu EU obuhvaća:

1. „Cigarete
2. Cigare
3. Cigarilose
4. Sitno rezani duhan za savijanje cigareta
5. Ostali duhan za pušenje“⁶⁴

Minimalna stopa za trošarine na cigare mora se sastojati od:

1. „Posebne trošarine izračunate po jedinici proizvoda
2. Ad valorem komponenta - izražena kao postotak maksimalne maloprodajne cijene“⁶⁵

Osim toga, ukupna stopa trošarine mora biti:

1. „Najmanje 90 eura za 1000 cigareta
2. Najmanje 60% ponderirane prosječne maloprodajne cijene“⁶⁶

⁶⁴ EUR-Lex (2021), Trošarine za prerađeni duhan, <https://eur-lex.europa.eu/HR/legal-content/summary/excise-duty-on-manufactured-tobacco.html> (pristupljeno 11. srpnja 2022).

⁶⁵ Ibidem

⁶⁶ European Commission (2022), Excise Duties on Tobacco, https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation-1/excise-duties/excise-duties-tobacco_en (pristupljeno 11. srpnja 2022).

Primjer izračuna za pakiranje s 20 cigareta prikazan je tablicom 20.

Tablica 20. Primjer izračuna trošarina na cigarete

Maloprodajna prodajna cijena (bez poreza)	EUR 0.7
+ Trošarina - specifično:	EUR 1.0
+ Trošarina - ad valorem:	EUR 0.8 (27% of RSP)
Ukupna trošarina:	EUR 1.8 (60% of RSP)
<hr/>	
= Cijena (bez PDV-a)	EUR 2.5
+ PDV 20%	EUR 0.5
<hr/>	
=Maloprodajna cijena s uključenim porezima	EUR 3.0

Izvor: European Commission (2023), Excise Duties on Tobacco, https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation-1/excise-duties/excise-duties-tobacco_en (pristupljeno 23. rujna 2023).

Struktura oporezivanja "ostalih duhanskih proizvoda" malo je drugačija nego za cigarete.

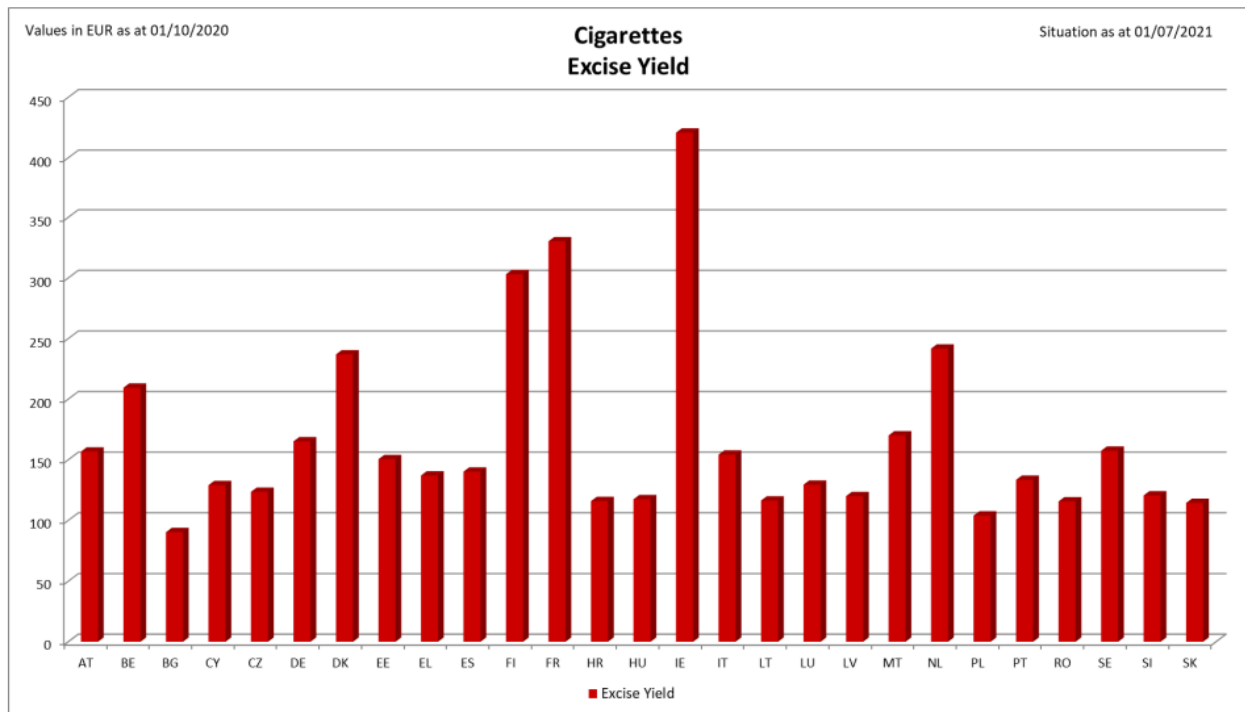
Tablica 21. Minimalne stope utvrđene za "ostali duhanski proizvodi"

Predmet oporezivanja	Minimalna stopa trošarine za EU
Fino rezani duhan za pušenje	50% ponderirane prosječne maloprodajne cijene ili 60 eura po kilogramu
Cigare i cigarilosi	5% od maloprodajne cijene ili 12 eura za 1000 komada ili po kilogramu
Ostali duhani za pušenje	20% od maloprodajne cijene ili 22 eura po kg

Izvor: European Commission (2023), Excise Duties on Tobacco, https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation-1/excise-duties/excise-duties-tobacco_en (pristupljeno 23. rujna 2023).

Zakonodavstvo EU-a postavlja samo usklađene minimalne stope. Države EU imaju pravo promijeniti stope trošarina, ali prema svojim nacionalnim potrebama. U 2021. godini najveći prihod od trošarina na cigarete imale su Francuska, Irska i Finska. Prihodi koji su ostvareni od trošarina na cigarete u 2021. godini prikazani su grafom 9.

Graf 6. Prihod od trošarina na cigarete u EU

Izvor: European Commission (2023), Excise duty tables, Part III – Manufactured Tobacco, https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2021-09/excise_duties-part_iii_tobacco_en.pdf (pristupljeno 11. srpnja 2022).

Trošarine od cigara i cigarilosa razlikuje se po zemljama Europske unije. Svaka zemlja određuje svoju visinu trošarina na cigare i cigarilose. Pojedine zemlje određuju trošarinu po komadu, dok druge po kilogramu. Hrvatska također određuje svoje trošarine na cigare i cigarilose po komadu, a trenutno iznosi: „113,7115 eura na 1000 komada, dok najveću trošarinu na te proizvode ima Nizozemska s čak 359, 77 eura na 1000 komada.“⁶⁷

⁶⁷ European Commission (2021), Excise duty tables, Part III – Manufactured Tobacco, https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2021-09/excise_duties-part_iii_tobacco_en.pdf (pristupljeno 11. srpnja 2022).

Tablica 22. Visina trošarina na cigare i cigarilose u zemljama EU

Zemlja	Specifična trošarina (po 1000 kom) EUR	Specifična trošarina (po kg) EUR
Belgija	0	0
Bugarska	138,0509	-
Češka	77,2717	-
Danska	135,7278	-
Njemačka	14	-
Estonija	151	-
Grčka	-	-
Španjolska	-	-
Francuska	48,6	-
Hrvatska	113,7115	-
Irska	-	-
Italija	-	-
Cipar	-	90
Latvija	-	-
Litva	104,7	-
Luksemburg	-	-
Mađarska	-	-
Malta	25,24	-
Nizozemska	359,77	20,70
Austrija	-	-
Poljska	-	433
Portugal	-	-
Rumunjska	68,6274	-
Slovenija	-	-
Slovačka	-	-
Finska	45	-
Švedska	135,4277	-

Izvor: European Commission (2023), Excise duty tables, Part III – Manufactured Tobacco, https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2021-09/excise_duties-part_iii_tobacco_en.pdf (pristupljeno 11. srpnja 2022).

5.3 Trošarina na energente i električnu energiju

Pravila Europske unije o trošarinama obuhvaćaju sve energente koji se koriste za grijanje i transport, kao i električnu energiju.⁶⁸

Zakonodavstvo EU o trošarinama za energente obuhvaća:⁶⁹

1. Stope i strukturu trošarina za energente
2. Posebne odredbe za gorivo za zrakoplove
3. Fiskalno označavanje plinskih ulja i kerozina

Europska unija zemljama članicama o trošarinama na energente određuje:

1. „Energenti se oporezuju samo kada se koriste kao pogonsko gorivo ili za ogrjev.“
2. „Zakonodavstvo uvodi najmanje razine poreza na pogonska goriva, lož ulja i električnu energiju koje se primjenjuju od 1. siječnja 2004.“
3. „Energenti korišteni za ogrjev, u poljoprivredi, nepokretnim motorima i mehanizaciji koja se koristi u niskogradnji i javnim radovima mogu se oporezivati nižim stopama od goriva za automobile.“
4. „Vlade mogu primjenjivati nižu razinu trošarina na komercijalno dizelsko gorivo (kada ga koriste prijevoznici ili kada se koristi za prijevoz putnika) nego na dizelsko gorivo za nekomercijalnu uporabu.“
5. „Direktiva dozvoljava oslobođenja od poreza i smanjenja poreza posebice zbog ekoloških razloga i zbog politike o zdravlju. Vlade mogu osloboditi od oporezivanja obnovljivih izvora energije poput biogoriva ili goriva i električnu energiju koji se koriste za prijenos roba i putnika vlakom, podzemnom željeznicom ili trolejbusom.“
6. „Zakonodavstvo dozvoljava smanjene poreze za poduzeća-velike potrošače energije – ona koja su napravila najveći napor kako bi smanjili potrošnju. Zemljama

⁶⁸ EUR-Lex (2021), Pravila EU-a za oporezivanje energenata i električne energije, <https://eur-lex.europa.eu/HR/legal-content/summary/eu-rules-for-the-taxation-of-energy-products-and-electricity.html>, (pristupljeno 12. srpnja 2022).

⁶⁹ European Commission (2022), Excise Duty on Energy, https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation-1/excise-duties/excise-duty-energy_en, (pristupljeno 12. srpnja 2022).

EU-a koje su imale teškoća s provođenjem novih mjera dane su prijelazne mjere prije primjene zakonodavstva (Belgija, Njemačka, Irska, Grčka, Španjolska, Francuska, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Austrija i Portugal).“

7. „Slična privremena oslobađanja i razdoblja prijelaza zajamčena su zemljama koje su pristupile EU-u 2004. i 2007.“
8. „Zakonodavstvo se ne primjenjuje na neke sektore koji su veliki potrošači energije (npr. metalurgiju) ili na energente koji imaju dvostruku uporabu, tj. koriste se i za ogrjev i u ostale svrhe (npr. za proizvodnju određenih kemikalija).“⁷⁰

Zakonodavstvo EU-a određuje samo minimalne stope. Države EU-a mogu primijeniti stope trošarina iznad tih minimuma, u skladu sa svojim nacionalnim potrebama. Prijedlog ima za cilj osigurati veću usklađenost s drugim politikama EU-a, kao i doprinos postizanju srednjoročnih i dugoročnih energetske i klimatskih ciljeva EU-a, među kojima je i Zeleni dogovor.

Europska unija želi osigurati što bolji i kvalitetniji život te tako što točnije odražava utjecaj različitih izvora energije na klimu i potiče potrošače i poduzeća da promijene svoje ponašanje. Tablicom 23. prikazuju se iznosi minimalnih trošarina na energente na području Europske unije 2023. godine. Energenti uključuju: „olovni benzin, bezolovni benzin, plinsko ulje, kerozin, ukapljeni naftni plin i prirodno gorivo.“⁷¹

⁷⁰ EUR-Lex (2021), Pravila EU-a za oporezivanje energenata i električne energije, <https://eur-lex.europa.eu/HR/legal-content/summary/eu-rules-for-the-taxation-of-energy-products-and-electricity.html>, (pristupljeno 12. srpnja 2022).

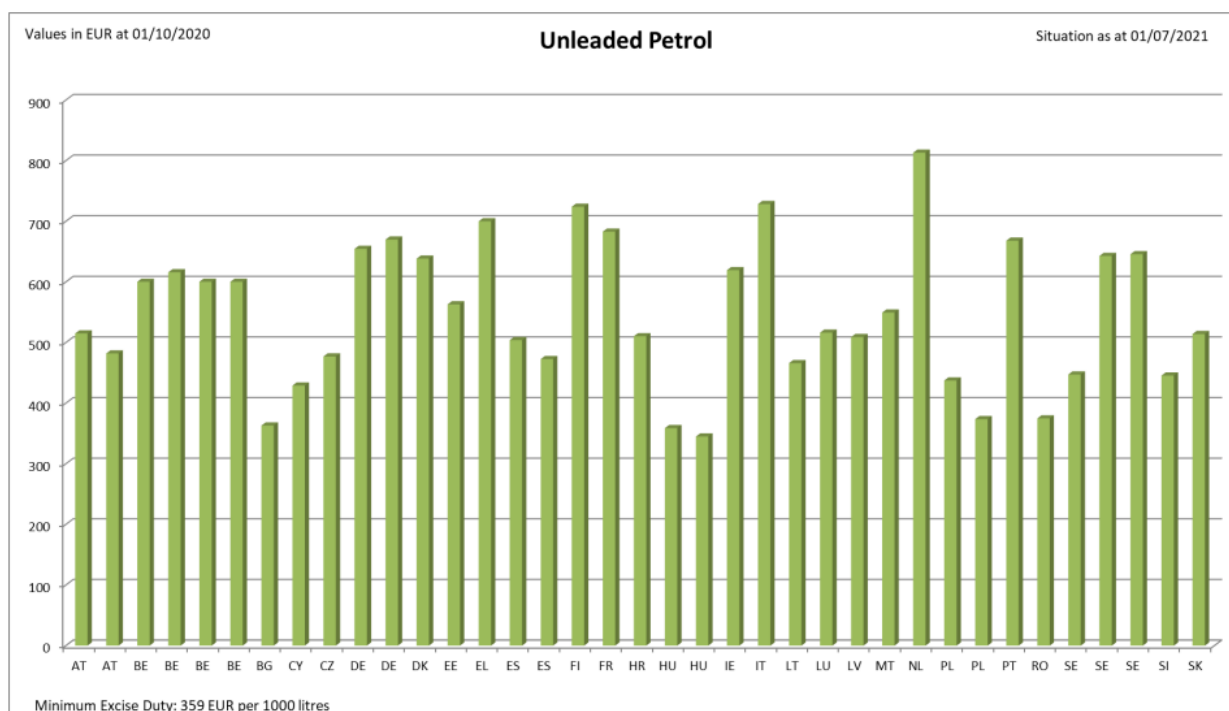
⁷¹ Ibid.

Tablica 23. Iznos minimalne trošarine na energente u EU u eurima

Predmet oporezivanja	Mjerna jedinica	Stopa (ne poslovne svrhe)	Stopa (poslovne svrhe)
Olovni benzin	Euro za 1.000 litara	421	-
Bezolovni benzin	Euro za 1.000 litara	359	-
Plinsko ulje	Euro za 1.000 litara	330	21
Kerozin	Euro za 1.000 litara	330	21
Ukapljeni naftni plin	Euro za 1.000 kilograma	125	41
Prirodno gorivo	Euro za 1.000 gigadžula	2,6	0,3

Izvor: izrada autora prema European Commission, 2023.

Graf 7. Visina trošarina na bezolovni benzin u EU

Izvor: European Commission (2023), Excise Duty tables, Part II Energy products and Electricity, https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2021-09/excise_duties-part_ii_energy_products_en.pdf, (pristupljeno 13. srpnja 2022).

Na području Europske unije minimalna stopa za bezolovni benzin iznosi 359 eura na tisuću litara. Najveće stope trošarine imaju Nizozemska, Italija i Finska, dok Hrvatska također ima veći iznos od određene minimalne stope prema odredbama EU što je vidljivo na grafu 10.

Europska unija posebno određuje minimalne stope trošarina na električnu energiju. Minimalne stope trošarina grijanja i struje 2023. godine prikazane su tablicom 24.

Tablica 24. Iznos minimalnih trošarina grijanja i struje u eurima

Predmet oporezivanja	Mjerna jedinica	Stopa (ne poslovne svrhe)	Stopa (poslovne svrhe)
Plinsko ulje	Euro za 1.000 litara	21	21
Lož ulje	Euro za 1.000 kg	15	15
Kerozin	Euro za 1.000 litara	0	0
LPG	Euro za 1.000 kg	0	0
Prirodni gas	Euro za 1.000 gigadžula	0,15	0,3
Ugljen i koks	Euro za 1.000 gigadžula	0,15	0,3
Struja	Eura po MWh	0,5	1,0

Izvor: izrada autora prema European Commission, 2023.

6. UTJECAJ POSEBNIH POREZA I TROŠARINA NA POSLOVANJE PODUZEĆA INA d.d.

INA-Industrija nafte, d.d. (INA, d.d.) je: „srednje velika europska naftna kompanija. INA Grupa ima vodeću ulogu u naftnom poslovanju u Hrvatskoj te značajnu ulogu u regiji u istraživanju i proizvodnji nafte i plina, preradi nafte te distribuciji nafte i naftnih derivata. INA je osnovana 1. siječnja 1964. spajanjem Naftaplina (tvrtke za istraživanje i proizvodnju nafte i plina) s rafinerijama u Rijeci i Sisku.“⁷²

INA je: „dioničko društvo čiji su najveći dioničari naftna kompanija MOL i Republika Hrvatska, a manji dio dionica nalazi se u vlasništvu privatnih i institucionalnih investitora.“⁷³ Grupa INA ima više ovisnih društava u potpunom ili djelomičnom vlasništvu INA, d.d. „Sjedište Grupe nalazi se u Zagrebu, Hrvatska, a ukupan broj zaposlenih u INA Grupi na dan 31. 12. 2021. bio je 9655.“⁷⁴

Tablica 25. Top 10 poduzetnika u Republici Hrvatskoj prema ukupnom prihodu u 2022.

<i>Rang</i>	<i>Naziv</i>	<i>Iznos</i>	<i>Udio</i>
1	INA, d.d.	€ 4,65 mlrd.	3,19%
2	PRVO PLINSKO DRUŠTVO d.o.o.	€ 4,37 mlrd.	2,99%
3	HEP d.d.	€ 2,47 mlrd.	1,70%
4	MVM CE Energy Croatia d.o.o.	€ 1,72 mlrd.	1,18%
5	KONZUM plus d.o.o.	€ 1,60 mlrd.	1,10%
6	HEP-Proizvodnja d.o.o.	€ 1,51 mlrd.	1,04%
7	MET d.o.o.	€ 1,28 mlrd.	0,88%
8	PETROL d.o.o.	€ 1,24 mlrd.	0,85%
9	HT d.d.	€ 829,58 mil.	0,57%
10	SPAR Hrvatska d.o.o.	€ 823,14 mil.	0,56%

Izvor: Fina (2023) Poslovno izvješće o subjektu INA, d.d.

⁷² INA d.d. (2023), Profil kompanije, <https://www.ina.hr/o-kompaniji/profil-kompanije/> (pristupljeno 13. rujna 2023)

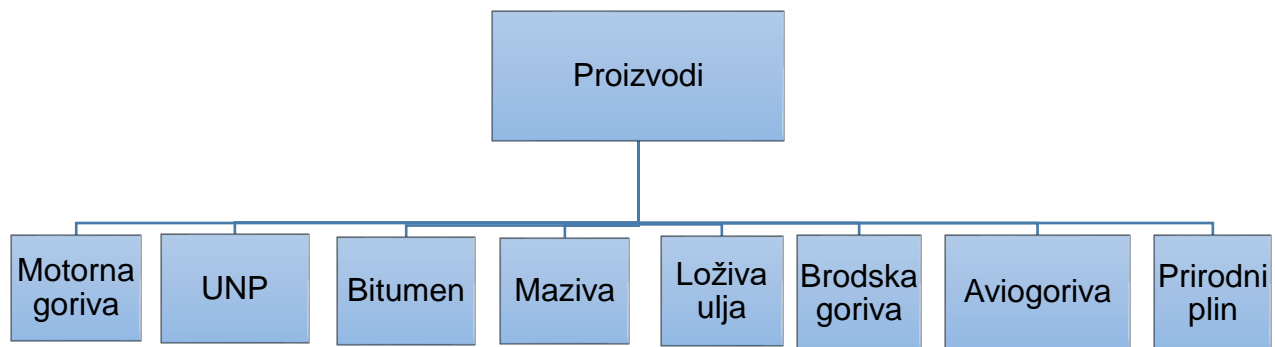
⁷³ Ibid.

⁷⁴ Ibid.

INA d.d. nalazi se na prvom mjestu u Republici Hrvatskoj prema iznosu ukupnog prihoda u 2022. godini. Iznos ukupnog prihoda INA d.d. iznosio je 4,65 mlrd. eura. Top deset najboljih poduzetnika s najvećim iznosom ukupnih prihoda u 2022. godini nalazi se na popisu u tablici 25.

Proizvodi INA d.d. uključuju motorna goriva, UNP, bitumen, maziva, loživa ulja, brodska goriva, aviogoriva i prirodni plin (slika 1.).⁷⁵ Od usluga INA d.d. izdvaja se centralni ispitni laboratorij.

Slika 1. Proizvodi i usluge INA d.d.

Izvor: INA d.d. (2023), Proizvodi i usluge, <https://www.ina.hr/kupci/proizvodi-i-usluge/> (pristupljeno 16. rujna 2023)

⁷⁵ INA d.d. (2023), Proizvodi i usluge, <https://www.ina.hr/kupci/proizvodi-i-usluge/> (pristupljeno 16. rujna 2023)

Poreznim politikama INA Grupe upravlja direktor poreza. Interni propisi reguliraju porezne politike.

INA Grupa zauzima se za: „transparentan, konstruktivan i povjerljiv odnos s poreznim tijelima i ostalim dionicima u poreznim jurisdikcijama u kojima posluje. INA Grupa potvrđuje da bi nepoštivanje poreznih zakona moglo izložiti INA Grupu novčanim kaznama, narušavanju ugleda, narušavanju odnosa sa širokim spektrom ključnih dionika te ograničenju carinskih i trošarinskih povlastica. Poreznim rizikom se u idealnom slučaju upravlja sprječavanjem nepotrebnih sporova s poreznim tijelom. Porezni rizici se u INA Grupi identificiraju, procjenjuju, upravljaju i prate internim procesom upravljanja poreznim rizicima. Ovaj proces pruža okvir za upravljanje poreznim rizicima usklađenosti i transakcijskim poreznim rizicima kojima može biti izložena INA Grupa.“⁷⁶

U slučaju potrebe određuje se kako upravljati identificiranim rizikom:

1. „kao podrška internom procesu donošenja odluka može se zatražiti pisani savjet od vanjskih poreznih savjetnika i/ili;
2. INA Grupa može izravno komunicirati s odgovarajućim poreznim tijelom i/ili predstavnicima vlasti kako bi dobila odgovarajuća(e) tumačenja(e).“⁷⁷

U poduzeću INA d.d., kada: „zalihe napuste trošarinsko skladište i kada se prizna obveza za trošarine, vrijednost obračunate trošarine se priznaje kao Ostala kratkotrajna imovina.“⁷⁸ Trošarina uključena u: „Ostalu kratkotrajnu imovinu priznaje se do trenutka prodaje ili utroška zaliha. Kada se zalihe prodaju, trošarina se prenosi na kupca. Trošarina je iznos poreza koji se prikuplja u ime trećih strana i nije uključen u prihod.“⁷⁹

S predloženom izmjenom Uredbe o visini trošarine na energente i električnu energiju radi sprečavanja njihovih negativnih utjecaja, predlaže se snižavanje visine trošarine za najprodavanije energente: „bezolovni motorni benzin i dizelsko gorivo te za loživo ulje, za razdoblje od 1. travnja do 30. travnja 2023., i to za 106,31 eura na 1.000,00 litara

⁷⁶ INA d.d. (2023), Godišnje izvješće 2022., <https://www.ina.hr/investitori/financijska-izvjesca/godisnji-izvjestaji/> (pristupljeno: 16. rujna 2023)

⁷⁷ Ibid.

⁷⁸ Ibid.

⁷⁹ Ibid.

bezolovnog motornog benzina, 53,13 eura na 1.000,00 litara dizelskog goriva i 35,14 eura na 1.000 litara loživog ulja, odnosno 0,1063 eura po litri bezolovnog motornog benzina, 0,0531 eura po litri dizelskog goriva i 0,0351 eura po litri loživog ulja.⁸⁰

Pokazatelji trošarina određeni su od strane uprave, a to su: „događaj koji je povod za plaćanje, osnovica za obračun trošarine, naplata i podmirenje obveze, kreditni rizik i druga prava i obveze vezane uz trošarine.“⁸¹ Također, za poduzeće INA d.d., uprava je odredila kako trošarine plaća treća strana i zbog toga neće biti dio prihoda poduzeća. U 2022. godini: „Trgovačko društvo je podmirilo obveze za trošarine u iznosu od 732,90 milijuna eura što je prikazano i tablicom 26.“⁸²

Tablica 26. Porezi i trošarine INA d.d.

Plaćeni PDV, trošarine, naknade za biogorivo, porez na dobit, porez i prizrez na dohodak (mil. eura)	2020.	2021.	2022.
Porez na dodanu vrijednost	279,91	479,39	722,01
Porez na dodanu vrijednost (uvoz)	49,24	-	1,86
Porez na dobit	-	-	-
Porez na odbitku	0,27	0,13	0,27
Trošarine	710,86	763,16	732,90
Naknade za biogorivo*	1,59	1,86	3,45
UKUPNO	1.041	1.244	1.460

Izvor: INA d.d. (2023), Godišnje izvješće 2022., <https://www.ina.hr/investitori/financijska-izvjesca/godisnji-izvjestaji/> (pristupljeno: 16. rujna 2023)

U 2022. godini INA je zabilježila rast prihoda od prodaje od 36,2% na godišnjoj razini, rast EBITDA-e od 49,11%, te neto dobit od 243,76 milijuna eura, što je povećanje od 30,67% u odnosu na godinu prije.

⁸⁰ INA d.d. (2023), Godišnje izvješće 2022., <https://www.ina.hr/investitori/financijska-izvjesca/godisnji-izvjestaji/> (pristupljeno: 16. rujna 2023)

⁸¹ Ibid.

⁸² Ibid.

Tablicom 27. prikazan je račun dobiti i gubitka INE d.d. koji se mijenjao kroz 2020., 2021. i 2022. godinu. Iznosi su se kroz godine mijenjali. Prikazani iznosi su u eurima.

Tablica 27. Račun dobiti i gubitka

Opis	2020.	2021.	2022.
I. POSLOVNI PRIHODI	1.851.776.419	2.919.165.069	4.611.038.368
II. POSLOVNI RASHODI	1.999.548.487	2.730.807.578	4.203.371.482
III. FINANCIJSKI PRIHODI	23.096.141	47.016.943	42.293.847
IV. FINANCIJSKI RASHODI	26.758.698	32.083.540	46.957.125
V. UDJELI U DOBITI POVEZANIH DRUŠTAVA	12.519.098	-	-
VI. UDJELI U GUBITKU POVEZANIH DRUŠTAVA	-	1.182.268	5.099.691
IX. UKUPNI PRIHODI	1.887.391.657	2.966.182.012	4.653.332.216
X. UKUPNI RASHODI	2.026.307.185	2.764.073.386	4.255.428.298
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	- 138.915.527	202.108.626	397.903.917
XII. POREZ NA DOBIT	- 15.117.178	33.111.213	154.144.364
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	- 123.798.350	168.997.413	243.759.554
XVI. OSTALA SVEOBUH VATNA DOBIT/GUBITAK PRIJE POREZA	- 10.915.420	15.734.828	10.671.304
XVIII. SVEOBUH VATNA DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	- 134.713.769	15.734.828	10.671.304

Izvor: izrada autora prema Fina (2023) Poslovno izvješće o subjektu INA, d.d.

2020. godine poslovni rashodi bili su veći od poslovnih prihoda što je uzrokovalo negativni iznos sveobuhvatne dobiti, odnosno gubitak razdoblja. Iznos dobiti ili gubitka prije oporezivanja već je bio u minusu te je dodatno oporezivanje dodatno povećalo gubitak razdoblja. 2021. godine prihodi su se povećali te je INA d.d. poslovala s profitom. Porez je bio u većem iznosu, ali to nije u velikom iznosu smanjilo sveobuhvatnu dobit ili gubitak razdoblja. 2022. godine porezi na dobit su porasli na iznos veći od 154 milijuna eura. Te godine, prihodi su također porasli u velikom iznosu na 4,65 milijarde eura što je na kraju godine rezultiralo s pozitivnom dobiti. Gledajući ukupne prihode, trošarine imaju značajan udio u istim. Uzmemo li u obzir 2022. godinu kada su ukupni prihodi bili 4,65 milijardi eura, trošarine su s iznosom od 732,9 milijuna eura činile 15,75% ukupnih prihoda poslovanja poduzeća INA d.d.

Trošarine mogu imati značajan utjecaj na INA d.d., kao i na bilo koje drugo poduzeće koje posluje u industriji koja je obuhvaćena trošarinama. INA d.d. je naftna kompanija koja se bavi proizvodnjom, preradom i distribucijom nafte i naftnih derivata, a nafta je postala glavni čimbenik u stabilnosti i razvoju hrvatskog gospodarstva.

Načini na koje trošarine i posebni porezi mogu utjecati na poduzeće INA d.d. su:

3. Financijski teret: Trošarine na naftne proizvode, poput goriva, mogu predstavljati značajan financijski teret za INA d.d. Ove trošarine mogu smanjiti profitabilnost poduzeća i utjecati na njegovu sposobnost za ulaganje u nove projekte ili tehnologije.
4. Cijene proizvoda: Povećanje trošarina na naftne proizvode može rezultirati povećanjem cijena goriva i drugih naftnih derivata koje INA d.d. prodaje. To može utjecati na potražnju i konkurentnost INA d.d. na tržištu.
5. Regulativni okvir: Trošarine na naftne proizvode često su dio regulatornog okvira koji ima za cilj kontrolirati potrošnju i zaštititi okoliš. INA d.d. mora se pridržavati tih regulacija i upravljati trošarinama kako bi ostala u skladu s propisima. To može zahtijevati dodatne napore i resurse za usklađivanje s regulativama.
6. Konkurencija: INA d.d. posluje u industriji koja je izložena konkurenciji. Ako su trošarine na naftne proizvode u drugim zemljama niže, to može stvoriti

neravnopravne uvjete za INA d.d. u odnosu na konkurente. To može utjecati na konkurentnost poduzeća na tržištu.

7. Investicijske odluke: Posebni porezi mogu utjecati na odluke o investicijama INA d.d. Ako su posebni porezi visoki ili nepredvidljivi, to može smanjiti atraktivnost ulaganja u određene projekte ili sektore. To može utjecati na strategiju rasta i razvoja tvrtke.

7. ZAKLJUČAK

Teorijski okvir posebnih poreza i trošarina obuhvaća obvezne doprinose pojedinaca kojima se financiraju vladine aktivnosti. Zaključuje se da su u Republici Hrvatskoj posebno važni posebni porezi, ali i trošarine.

Diplomskim radom analizirani su posebni porezi i trošarine u Republici Hrvatskoj čime su se istaknule njihove najvažnija karakteristika lakoća ubiranja, ali i nefiskalni razlozi među kojima su socijalni, zdravstveni, ekološki i ekonomski razlozi te razlozi načela korisnosti i poskupljenja uvoznih proizvoda. Sve mjere i uvjeti određeni su Zakonom o trošarinama koji je na snazi od 1.1.2022. godine. U odnosu na druge poreze, trošarine i posebni porezi u nadležnosti su Carinske uprave.

U Republici Hrvatskoj definirane su trošarine duhanske prerađevine, na alkohol te na energente i električnu energiju. Republika Hrvatska odredila je i posebne poreze na motorna vozila, bezalkoholna pića i kavu te na premije osiguranja od automobilske odgovornost i premije kasko osiguranja cestovnih vozila. Ulazak u Europsku Uniju ostvario je Republici Hrvatskoj stabilnu razinu iznosa posebnih poreza i trošarina. U odnosu na zemlje Europske Unije, u Republici Hrvatskoj određene su minimalne trošarine.

Također, kao što i u većini država prihodi od trošarina služe za financiranje proračuna središnje države, tako su i u Republici Hrvatskoj trošarine i posebni porezi prihod državnog proračuna. Utvrđuje se da su porezi osnovni proračunski prihodi što pokazuje činjenica da je 2022. godine ostvaren prihod od trošarina i posebnih poreza od 2.248 milijardi eura. U većini država prihodi od trošarina služe za financiranje proračuna središnje države te su i u Republici Hrvatskoj trošarine i posebni porezi prihod državnog proračuna.

Diplomskim radom analiziralo se poduzeća INA d.d. koja je prema iznosu prihoda prva u Republici Hrvatskoj uspoređujući ju s drugim poduzećima, sa prihodom od 4,65 mlrd. eura. Ekonomska neizvjesnost i velike promjene koje su se dogodile pod utjecajem rata u Ukrajini obilježilo je 2022. godinu. Prihod industrije nafte bio je u iznimnom porastu, ali

unatoč tome, industrija nafte borila se s regulatornim pritiscima i regulacijom cijena, pa i nametnutim dodatnim porezima.

Prema dostupnim financijskim izvještajima, 2022. godine INA je poslovala s dobitkom. Također, 2022. godine INA d.d. zabilježila je rast prihoda od prodaje od 36,2% na godišnjoj razini, rast EBITDA-e od 49,11%, te neto dobit od 243,76 milijuna eura, što je povećanje od 30,67% na godišnjoj razini. U odnosu na sve te prihode, iznos trošarina se kroz godine znatno nije mijenjao. 2022. godine iznos trošarina u poduzeću INA d.d. iznosio je 732,9 milijuna eura što je 35,18% ukupnih trošarina sadržanih u državnom proračunu.

Trošarine i posebni porezi utvrđeni su zakonima, ali kako bi njihova svrha bila kompletna potrebno se osvrnuti i na njene ostale mogućnosti kao što su alokacijska mogućnost, ekološka mogućnost, ali i smanjenje regresivnosti. Potrebna je bolja i kvalitetnija carinska kontrola kako bi se smanjile sve nelegalne aktivnosti koje se događaju prilikom krijumčarenja alkohola i duhanskih proizvoda preko granica. S obzirom na veliku inflaciju i troškove građanstva, očekuju se i daljnje promjene u zakonima o trošarinama. Potrebno je analizirati sve mogućnosti kako bi se smanjile trošarine koje bi mogle smanjiti i cijene trošarinskih proizvoda, a građanstvo će biti oslobođeno tolikog financijskog opterećenja što bi u konačnici rezultiralo i većem bogatstvu naroda.

LITERATURA

1. Arbutina, H., Kuliš, D. & Pitarević, M. (2003) Usporedba i usklađivanje hrvatskoga poreznog sustava s poreznim sustavima Europske Unije. U: Ott, K. (ur.) Pridruživanje Hrvatske Europskoj uniji: izazovi ekonomske i pravne prilagodbe. Zagreb, Institut za javne financije ; Zaklada Friedrich Ebert, str. 83-105
2. Barić V. i sur., Gospodarstvo Hrvatske / Obadić, Alka ; Tica, Josip (ur.) (2016), Zagreb: Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, str. 309
3. Commission (2022), Excise Duty on Energy, https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation-1/excise-duties/excise-duty-energy_en, (pristupljeno 12. srpnja 2022).
4. Dražić Lutilsky, I. & Šimović, H., Računovodstvo poreza, Zagreb, Ekonomski fakultet Zagreb, 2015.
5. e-Građani (2023) Porez na cestovna motorna vozila. Dostupno na: <https://gov.hr/hr/porez-na-cestovna-motorna-vozila/1468>, (pristupljeno 12. prosinca 2023.)
6. e-Građani (2023) Porez na cestovna motorna vozila. Dostupno na: <https://gov.hr/hr/porez-na-cestovna-motorna-vozila/1468>, (pristupljeno 08. veljače 2024.)
7. e-Građani (2023) Porez na plovila. Dostupno na: <https://gov.hr/hr/porez-na-plovila/1470>, (pristupljeno 08. veljače 2024.)
8. EUR-Lex (2021), Pravila EU-a za oporezivanje energenata i električne energije, <https://eur-lex.europa.eu/HR/legal-content/summary/eu-rules-for-the-taxation-of-energy-products-and-electricity.html>, (pristupljeno 12. srpnja 2022).
9. EUR-Lex (2021), Taxation, https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/21.html?expand=2101,2102#arrow_210202 (pristupljeno 9. srpnja 2022.)
10. EUR-Lex (2021), Trošarine za prerađeni duhan, <https://eur-lex.europa.eu/HR/legal-content/summary/excise-duty-on-manufactured-tobacco.html> (pristupljeno 11. srpnja 2022).

11. European Commission (2023), Excise Duties on Tobacco, https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation-1/excise-duties/excise-duties-tobacco_en (pristupljeno 11. srpnja 2022).
12. European Commission (2023), Excise Duties on Tobacco, https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation-1/excise-duties/excise-duties-tobacco_en (pristupljeno 23. rujna 2023).
13. European Commission (2023), Excise Duty on Alcohol, Zakon o trošarinama.
14. European Commission (2023), Excise duty tables, https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2021-11/excise_duties_alcohol_en.pdf (pristupljeno 9. srpnja 2022.)
15. European Commission (2023), Excise duty tables, https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2021-11/excise_duties_alcohol_en.pdf (pristupljeno 14. prosinca 2023.)
16. European Commission (2023), Excise duty tables, Part I - Alcoholic Beverages https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2021-09/excise_duties-part_i_alcohol_en.pdf (pristupljeno 9. srpnja 2022.)
17. European Commission (2023), Excise Duty tables, Part II Energy products and Electricity, https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2021-09/excise_duties-part_ii_energy_products_en.pdf, (pristupljeno 13. srpnja 2022).
18. European Commission (2023), Excise duty tables, Part III – Manufactured Tobacco, https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2021-09/excise_duties-part_iii_tobacco_en.pdf (pristupljeno 11. srpnja 2022).
19. European Commission (n.d.) Excise duties on alcohol, tobacco and energy, https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation-1/excise-duties_en, (pristupljeno 5. veljače 2024.)
20. Fina (2023) Poslovno izvješće o subjektu INA, d.d.
21. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje (2021) Porezi. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=49530>. (Pristupljeno 12. prosinca 2023.)
22. INA d.d. (2023), Godišnje izvješće 2022., <https://www.ina.hr/investitori/financijska-izvjesca/godisnji-izvjestaji/> (pristupljeno: 16. rujna 2023)

23. INA d.d. (2023), Profil kompanije, <https://www.ina.hr/o-kompaniji/profil-kompanije/> (pristupljeno 13. rujna 2023)
24. INA d.d. (2023), Proizvodi i usluge, <https://www.ina.hr/kupci/proizvodi-i-usluge/> (pristupljeno 16. rujna 2023)
25. Kagan, J. (2023) Taxation Defined, With Justifications and Types of Taxes , <https://www.investopedia.com/terms/t/taxation.asp>, (pristupljeno 5. veljače 2024)
26. Kordić G. (2011) Porezni sustav Republike Hrvatske, Ekonomski fakultet Zagreb, Sveučilišni preddiplomski studij poslovne ekonomije, Zagreb, str. 3.
27. Ministarstvo financija (2022), Godišnji izvještaj o izvršenju državnog proračuna Republike Hrvatske za 2021. godine, vodič za građane, https://mfin.gov.hr/UserDocImages//dokumenti/Informacije_za_građane//Vodi%C4%8D%20za%20gra%C4%91ane%20Godi%C5%A1nji%20izvje%C5%A1taj%20o%20izvr%C5%A1enju%20Dr%C5%BEavnog%20prora%C4%8Duna%20RH%20za%202021.%20godinu.pdf, (pristupljeno 15. srpnja 2022.)
28. Ministarstvo financija (2022), Proračun, <https://mfin.gov.hr/proracun-86/86>, (pristupljeno 14. srpnja 2022)
29. Ministarstvo financija (2023) Državni proračun za 2023. godinu i projekcije za 2024. i 2025. godinu. Dostupno na: https://mfin.gov.hr/UserDocImages//dokumenti/Informacije_za_građane//DPRH%20za%202023.%20i%20projekcije%20za%202024.%20i%202025.pdf, (pristupljeno 13. prosinca 2023.)
30. Ministarstvo financija (2023), Obrazloženje ostvarenja prihoda i primitaka, rashoda i izdataka u 2022. godini
31. Ministarstvo financija (2024) Poslovni proces trošarinskog oporezivanja, <https://carina.gov.hr/pristup-informacijama/propisi-i-sporazumi/trosarinsko-postupanje/trosarinsko-oporezivanje-opce-informacije/poslovni-proces-trosarinskog-oporezivanja/3699>, (pristupljeno 6.2.2024)
32. Ministarstvo financija Carinska uprava (2023), Financijski pokazatelji prijavljenih i uplaćenih obveza trošarine i posebni porezi u 2022. godini (pristupljeno: 24. rujna 2023.)

33. Ministarstvo financija, Carinska uprava (2022), Značajke trošarinskog oporezivanja, <https://carina.gov.hr/pristup-informacijama/propisi-i-sporazumi/trosarinsko-postupanje/trosarinsko-oporezivanje-opce-informacije/znacajke-trosarinskog-oporezivanja/3698>, (pristupljeno 14. srpnja 2022)
34. Ministarstvo financija, Carinska uprava, „Uvod“, 2022, <https://carina.gov.hr/pristup-informacijama/propisi-i-sporazumi/trosarinsko-postupanje/trosarinsko-oporezivanje-opce-informacije/uvod/3697>, (pristupljeno 2. srpnja 2022.).
35. Ministarstvo financija, Carinska uprava, Alkohol i alkoholna pića, 2023, <https://carina.gov.hr/pristup-informacijama/propisi-i-sporazumi/trosarinsko-postupanje/visine-i-nacin-obracuna-trosarina-posebnih-poreza/alkohol-i-alkoholna-pica-3629/3629>, (pristupljeno 23. rujna 2023.)
36. Ministarstvo financija, Carinska uprava, Duhanske prerađevine i duhanski proizvodi, 2023, <https://carina.gov.hr/pristup-informacijama/propisi-i-sporazumi/trosarinsko-postupanje/visine-i-nacin-obracuna-trosarina-posebnih-poreza/duhanske-preradjevine-i-duhanski-proizvodi/3630>, (pristupljeno 23. rujna 2023.)
37. Ministarstvo financija, Carinska uprava, Energenti i električna energija, 2023, <https://carina.gov.hr/pristup-informacijama/propisi-i-sporazumi/trosarinsko-postupanje/visine-i-nacin-obracuna-trosarina-posebnih-poreza/energenti-i-elektricna-energija-3632/3632>, (pristupljeno 23. rujna 2023.)
38. Ministarstvo financija, Carinska uprava, Kava i bezalkoholna pića, 2023, <https://carina.gov.hr/pristup-informacijama/propisi-i-sporazumi/trosarinsko-postupanje/visine-i-nacin-obracuna-trosarina-posebnih-poreza/kava-i-bezalkoholna-pica/3634>, (pristupljeno 23. rujna 2023.)
39. Ministarstvo financija, Porezna uprava (2020) Porez na cestovna motorna vozila, https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_cestovna_motorna_vozila.aspx (pristupljeno 4. srpnja 2022.)
40. Ministarstvo financija, Porezna uprava (2022) Propisi, Porez na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja vozila. Dostupno na: <https://www.porezna->

[uprava.hr/HR_porezni_sustav/layouts/15/in2.vuk2019.sp.propisi.intranet/propisi.aspx?id=gru10](https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/layouts/15/in2.vuk2019.sp.propisi.intranet/propisi.aspx?id=gru10), (pristupljeno 8. veljače 2024.)

41. Ministarstvo financija, Porezna uprava (2022) Propisi, zakon o posebnom porezu na kavu i bezalkoholna pića. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/layouts/15/in2.vuk2019.sp.propisi.intranet/propisi.aspx?id=pro1464, (pristupljeno 8. veljače 2024.)
42. Ministarstvo financija, Porezna uprava (2022) Propisi. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/layouts/15/in2.vuk2019.sp.propisi.intranet/propisi.aspx?id=gru5, (pristupljeno 8. veljače 2024.)
43. Ministarstvo financija, Porezna uprava, 2020, https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/posebni_porezi_automobili.aspx, (pristupljeno 4. srpnja 2022.)
44. Ministarstvo financija, Porezna uprava, Posebni porezi na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove, 2020, https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/posebni_porezi_automobili.aspx, (pristupljeno 4. srpnja 2022.)
45. Narodne novine, Zakon o posebnom porezu na alkohol, 1994., https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2002_11_136_2199.html, (pristupljeno 5. srpnja 2022.)
46. SEEBiz (2023) Rezultati Ine: Rast proizvodnje i investicija, blagi pad marže, <https://www.seebiz.eu/energetika/rezultati-ine-rast-proizvodnje-i-investicija-blagi-pad-marze/288242/>, (pristupljeno: 17. rujna 2023)
47. Šimović, J. i Šimović, H (2006) Fiskalni sustav i fiskalna politika Europske unije, Zagreb: Pravni fakultet
48. Šimurina, N. & Šimović, H., Javne financije u Hrvatskoj, Zagreb, Ekonomski fakultet Zagreb, 2012, str.89
49. Vlada Republike Hrvatske, Vlada fiksirala maržu trgovaca naftnih derivata i privremeno smanjila trošarine na benzinsko i dizelsko gorivo, 2022, <https://vlada.gov.hr/vijesti/vlada-fiksirala-marzu-trgovaca-naftnih-derivata-i-privremeno-smanjila-trosarine-na-benzinsko-i-dizelsko-gorivo/35015>, (pristupljeno 23. rujna 2023.)

50. Zakon o trošarinama NN 106/18, 121/19, 144/21. Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/545/Zakon-o-tro%C5%A1arinama> (pristupljeno 3. srpnja 2022).
51. Zakon.hr, Zakon o posebnom porezu na kavu i bezalkoholna pića, NN 72/13, 121/19, 22/20, 2020, <https://www.zakon.hr/z/600/Zakon-o-posebnom-porezu-kavu-i-bezalkoholna-pi%C4%87a> (pristupljeno 4. srpnja 2022.)

POPIS TABLICA

Tablica 1: Posebni porez na osobne automobile	13
Tablica 2: Poseban porez na motocikle	14
Tablica 3: Poseban porez na četverocikle i lake četverocikle	14
Tablica 4: Iznosi posebnih poreza za plovila bez kabine i za plovila s kabinom na motorni pogon.....	15
Tablica 5: Iznos posebnog poreza za plovila s kabinom i pogonom na jedra	16
Tablica 6: Posebni porez na kavu.....	17
Tablica 7: Posebni porezi na bezalkoholna pića	18
Tablica 8: Trošarine na alkohol i alkoholna pića	20
Tablica 9: Trošarine manjih pivovara	20
Tablica 10: Trošarine na duhanske prerađevine.....	21
Tablica 11: Trošarine na duhanske proizvode	21
Tablica 12: Trošarine na energente i električnu energiju	22
Tablica 13: Prihodi državnog proračuna u 2021., 2022. i 2023. godinu	25
Tablica 14: Uplaćeni iznosi trošarina 2022. godine	28
Tablica 15: Uplaćeni iznos posebnih poreza 2022. godine.....	28
Tablica 16: Ukupni prihod posebnih poreza i trošarina 2022. godine	29
Tablica 17: Broj kretanja u EMCS sustavu u 2023. godini.....	31
Tablica 18: Usporedba trošarina Republike Hrvatske i Europske unije	33
Tablica 19: Prihod od trošarina na alkohol u zemljama EU (u milijunima eura).....	35
Tablica 20: Primjer izračuna trošarina na cigarete.....	40
Tablica 21: Minimalne stope utvrđene za "ostali duhanski proizvodi"	40
Tablica 22: Visina trošarina na cigare i cigarilose u zemljama EU.....	42
Tablica 23: Iznos minimalne trošarine na energente u EU	45
Tablica 24: Iznos minimalnih trošarina grijanja i struje	46
Tablica 25: Top 10 poduzetnika u Republici Hrvatskoj prema ukupnom prihodu u 2022.	47
Tablica 26: Porezi i trošarine INE d.d.	50
Tablica 27: Račun dobiti i gubitka	51

POPIS GRAFOVA

Graf 1: Struktura ostvarenja prihoda Republike Hrvatske u 2023. godini.	26
Graf 5: Visina trošarina srednjih alkoholnih pića zemalja Europske unije	36
Graf 6: Visina trošarina na žestoka pića u zemljama Europske unije	37
Graf 7: Visina trošarina na "mirna" vina	37
Graf 8: Visina trošarina na "pjenušava vina"	38
Graf 9: Prihod od trošarina na cigarete u EU	41
Graf 10: Visina trošarina na bezolovni benzin u EU	45

POPIS SLIKA

Slika 1. Proizvodi i usluge INE d.d.	48
---	----

SAŽETAK

U ovom diplomskom radu analiziraju se posebne trošarine i porezi u Republici Hrvatskoj. Cilj rada je pružiti pregled trenutnog stanja trošarina i poreza u Republici Hrvatskoj te pružiti pregled njihovih teorijskih obilježja. Osim toga, pruža se pregled teorijskih pojmova trošarina i poreza te će se utvrditi vrste posebnih poreza i trošarina. Države koriste porezni sustav u svrhu plaćanja potreba vlade koje mogu bit javne ili zajedničke, odnosno dogovorene kako bi se ostvarile nacionalne potrebe. Najvećim dijelom prevladavaju porezi na prihod pojedinca i na prihod poduzeća, a od ostalih ističu se porezi na nasljedstvo, bogatstvo, nekretnine, darove, pa tako i porezi na imovinu, promet, carine, plaće i slično. Ekonomski stav razmatra oporezivanje kao prijenos bogatstva s kućanstva ili poduzeća na državu. Stoga je oporezivanje tema o kojoj se puno raspravlja. U skladu s tim, potrebno je svakodnevno praćenje trošarina i poreza. Razumijevanje trošarina i poreza objašnjava se usporedbom trošarina i poreza Republike Hrvatske sa zemljama iz regije i Europske Unije. Također, razumijevanje trošarina i poreza prikazat će se na primjeru trgovačkog društva INA d.d. te kroz prikaz uloga posebnih poreza u proračunu Republike Hrvatske.

Ključne riječi: Trošarine, posebni porezi, INA d.d., porezni sustav

ABSTRACT

This thesis analyzes special excise duties and taxes in the Republic of Croatia. The aim of the paper is to provide an overview of the current state of excise duty and taxes in the Republic of Croatia and to provide an overview of their theoretical features. In addition, an overview of the theoretical concepts of excise duties and taxes is provided, and the types of special taxes and excise duties will be determined. States use the tax system for the purpose of paying for the needs of the government, which can be public or common, that is, agreed upon to meet national needs. For the most part, taxes on individual income and corporate income prevail, while among others, inheritance, wealth, real estate, gifts, property taxes, traffic, customs, wages and the like stand out. The economic view considers taxation as a transfer of wealth from a household or business to the state. Therefore, taxation is a much-discussed topic. Accordingly, daily monitoring of excise duty and taxes is necessary. Understanding excise duties and taxes is explained by comparing the excise duties and taxes of the Republic of Croatia with countries from the region and the European Union. Also, the understanding of excise duty and taxes will be shown on the example of the trading company INA d.d. and through the presentation of the role of special taxes in the budget of the Republic of Croatia.

Keywords: Excise duties, special taxes, INA d.d., tax system